

HÍRADÓ

XXI. ÉVFOLYAM, 37. SZÁM

ÁRA: 1,50 FORINT

1978. SZEPTEMBER 16.

Kölcsönös készség a SALT-eszmecserék folytatására

A szovjet külügyminisztérium vendégházában megbeszélést tartott Andrej Gromiko külügyminiszter és Paul Warnke, az Egyesült Államok fegyverellenőrzési és leszerelési hivatalának vezetője.

Amint a találkozó kiadott TASZSZ-közleménye említi, a stratégiai fegyverkorlátozás kérdéseiről, folytatódna a megbeszélés a két fél során következő tárgyalásain. Pénzeken mértékadó szovjet források megerősítették, hogy a hónap második felében, amikor Gromiko az ENSZ-közgyűlésre látogat, alkalom nyílik a két nagyhatalom képviselőinek újabb tárgyalására a SALT problémaköréről. A szovjet fővárosban úgy ítélik meg, hogy Gromiko és Warnke találkozója „meglehető optimizmusról” ad alapot. Érezhetően mindkét fél részéről megvan a készség az előrehaladásra a SALT-megállapodás érdekében. A szovjet értekezés szerint ezúttal az amerikai fél is derültebbé ítélte meg az egyezmény megkötésének kilátásait. Moszkvában emlékeztettek arra is, hogy Gromiko és Vance külügyminiszter legutóbbi találkozásáról kiadott kommuniké szerint mindössze néhány nyitott kérdés vár még megoldásra. Ezúttal szov-

jet részről „két-három kérdést” mondtak.

Gromiko és Warnke találkozója követően amerikai részről „hasznosnak” és üdvösnök minősítették a tárgyalásokat. Megfigyelők arra következtettek, hogy a két fél a jelenlegi hűvös diplomáciai légkör ellenére nyilvánvalóan törekszik az új SALT-megállapodás előmozdítására annak tudatában, hogy az egyezmény elmaradása a fegyverkezési verseny felerősödését okozná.

A Novoje Vremja című hetilap „az emberi jogok védelmében” indított carteri propagandakampányának a nemzetközi légkörre gyakorolt hatásával foglalkozik. „A moralizáló extrémizmus legfőbb következménye — a nemzetközi helyzet bonyolulttá válása, a nemzetközi feszültség enyhülése ütemének lelassulása. Az enyhülésnek az amerikai elnök kormányzata által előterjesztett „új erkölcsi szabályai” kétségtelenül fékezik a különböző társadalmi rendszerű országok kapcsolatai javításának folyamatát, ellentétesek a békés egymás mellett élés szabályainak betartásáról vállalt kötelezettséggel, amelyről a Szovjetunió és az Egyesült Államok között ide vonatkozó megállapodás jött létre” — írja a lap.

reskedelmi fejlesztés ellen. „A múlt események már nemegyszer tanúsították, hogy a Szovjetunióval szemben a nyomás nem vezet eredményre, az ilyen kísérlet kilátástalan” — írja a szovjet lap.

A szovjet kezdeményezés nem csupán az amerikai magatartás negatívumainak bírálata, hanem pozitív kezdeményezésekkel készül fel az őszi időszak újabb tárgyalásorozataira. Az ENSZ elé terjesztett javaslat csak egy részének a kezdeményezéseket.

Szovjet küldöttség Etiópiában

A szocialista Etiópia ideiglenes katonai kormányzó tanácsának meghívására szeptemberben szovjet párt- és állami küldöttség utazott hivatalos látogatásra Etiópiába. A küldöttséget Vaszilij Kuznyecov, az SZKP Központi Bizottsága Politikai Bizottságának póttagja, a Legfelsőbb Tanács Elnöksége elnökének első helyettese vezeti. A szovjet küldöttség tagjai a két ország közötti együttműködés további fejlesztéséről folytatnak tárgyalásokat, és részt vesznek az etiópiai népi forradalom 4. évfordulójával kapcsolatos ünnepeken.

Nézetkülönbségek Camp Davidben

James Carter amerikai elnök először külön-külön találkozott Camp David-i vendégeivel, Begin izraeli kormányfővel és Szadat egyiptomi elnökkel, mielőtt sor került volna a hármas csúcsra. A Camp David-i csúcstalálkozó előestéjén, Hafez Asszad szíriai elnök a legélesebb szavakkal elutasította mind magát a találkozókat, mind pedig Szadat egyiptomi államfő különutas politikáját. Asszad kijelentette: az az egyiptomi elnök, aki az Izraellel való különtárgyalások útját választotta, nem képviselheti az arab álláspontot, az arab törekvéseket. Jeruzsálemi útja csak vereséget hozott Szadatnak, s még agresszívabbá tette Izraelt — mutatott rá Asszad és leszögezte: Izraelnek ki kell vonulnia az összes megszállt arab területekről és mindent meg kell tenni azért, hogy a palesztinai arab nép visszatérhessen hazájába.

Szadat elnök nem hivatott a palesztin népet, az arab nemzetet képviselni, szögezte le a Palesztinai Felszabadítási Szervezet szövegíróje, Abdel Mohsen Abu Majzer szerdán, Damaszkuszban tartott sajtóértekezletén.

Bár az amerikai elnöki szöveg úgy nyilatkozott a saját képviselőinek, hogy „mutatkozik némi derültség okot adó haladás”, a Camp Davidben folyó egyiptomi—izraeli—amerikai hármas csúcstalálkozó, általában mindenki mértéktartással kezelte és ítélte meg az értekezlet várható kimenetelét. A szöveg is hozzátette: „Lényeges nézetkülönbségek válszadják el még mindig az érdekelteket a tucatszámú problémákban.” Az izraeli küldöttség környezetéhez tartozó személyek, ha lehet, még mértéktartóbban nyilatkoznak, s szinte nem is beszélnek semmiféle haladásról.

A megfigyelők tudni vélik, hogy eddig egyetlen fő témakört tárgyaltak meg a résztvevők: Ciszjordánia jövőjét, beleértve a palesztinok jogállásával, az ottani zsidó településekkel összefüggő kérdéseket, valamint a feltételezett izraeli visszavonulás esetére Izraelnek nyújtandó katonai biztosítékokat.

Izrael mindezekkel kapcsolatban — vélik nem tett olyan engedelményeket, amelyek bármiféle „áttörést” eredményezhetnének a találkozó végére.

Az amerikai sajtó a hírzárlat miatt vasárnap is csak találgatásokat írhatott. A Washington Post azt fejtegeti: Carter helyesen döntött, amikor kizárta a nyilvánosságot a találkozókról, mivel „a kölcsönös propaganda-háború hátrányosan befolyásolta eddig is a rendezés esélyeit”. Önmagában ez azonban kevésnek bizonyulhat a sikerhez. A kairói lapok egy árnyalattal derültebban ítélik meg a helyzetet.

„Igazságos közel-keleti rendezés csak az összes érdekelt felek együttes erőfeszítéseinek eredményeként valósulhat meg. Bármennyire is igyekeznek a Camp David-i találkozó résztvevői szeparatív alkudozásokat megpróbálni az a gépezet, a genfi értekezlet jelentősége változatlan. A közel-keleti gordiuszi csomó kibogozható és ki kell bogozni, ehhez azonban elengedhetetlen a vonatkozó ENSZ-határozatok végrehajtása, az izraeli csapatok kivonása az összes megszállt területekről és a palesztinai arab nép törvényes jogainak érvényesítése — állapítja meg vasárnapi hírmelegében a Pravda szemlézője. A cikk végezetül megállapítja, hogy az Egyesült Államok politikája valóban bonyolulttá teszi a térség helyzetét, de annak, aki a közel-keleti katonai jelenlétre helyezi tétét, számolnia kell egy másik ténnyel; ez a térség a Szovjetunió és más szocialista országok határainak közvetlen szomszédságában terül el, s az utóbbiak számára távolról sem közömbös miként alakul ott a helyzet.

Kreisky nyilatkozata

„Izrael nem lehet demokratikus állam, ha arab lakosai továbbra is másodrangú állampolgárokként élnek” — mondta Bécsben a Maariv című Tel Aviv-i lapnak adott nyilatkozatában csütörtökön Kreisky osztrák kancellár.

Kreisky nem helyesli az izraeli kormányzatot az azt a tervet, hogy fenntartja a katonai megszállást. A Jordán folyó nyugati partján és a gázai övezetben, és e területek arab lakosságának csupán közigazgatási önállóságot adna. „Az ennyi arabot uralma alatt tartó Izrael — puskaporos hordó, amelyet bármely pillanatban felrobbanthat. Ezt szinte fasizta

észjárású emberek nem látják” — mondta Kreisky.

Az osztrák kancellár a továbbiakban bírálta a vezető izraeli körök — ahogyan ő nevezte — „gettó mentalitását”. „Ha valaki nem támogatja mindenben a (hivatalos) Izraelt, akkor az — legyen bárki is — az ő szemükben gyáva. Izrael és saját zsidó származása árulója.” Kreisky ezzel azokra a cionista támadásokra válaszolt, amelyek őt — mint zsidó származású — árulónként ítélték el az izraeli politikát támadó ismert kairói nyilatkozata miatt, amelyet a Trouw című holland lapnak adott.

Fidel Castro

a kubai—amerikai kapcsolatokról

A kubai—amerikai kapcsolatok megjavítása kizárólag az Egyesült Államoktól függ. A két ország viszonya nem javulhat mindaddig, amíg az Egyesült Államok teljes mértékben és feltétel nélkül nem szünteti meg a Kuba elleni gazdasági blokádot. Ezt mondta Havannában tartózkodó kubai származású amerikai újságírók előtt Fidel Castro, a Kubai Kommunista Párt Központi Bizottságának első titkára, a kubai államtanács és minisztertanács elnöke.

A kubai vezető egyebek között hangsúlyozta: a jelenlegi amerikai kormányzat számomra olyan pozitív lépést tett, amely megfelel az enyhülés szellemének. Ugyanakkor az amerikai kormány folytatja a gazdasági blokádot politikáját és más ellenséges cselekményeket hajt végre.

„A továbbiakban elutasította a burzsoá propaganda arról szóló állításait, hogy a kubai csapatok jelenléte néhány afrikai országban akadályozná

a kubai—amerikai kapcsolatok fejlődését. Rámutatott: éppen az Egyesült Államok tartja fenn a legnagyobb számú fegyveres erőt a világ különböző térségeiben. „Miért nem teszi fel Washington azt a kérdést, vajon a kubai—amerikai kapcsolatoknak kárt okoz-e az amerikai katonák jelenléte Panamában, Japánban, Nyugat-Európában és a világ más körzeteiben, akár csak több ezer amerikai katonai szakértő állomásoztatása olyan országokban, mint Irán és Szaúd-Arábia, nem beszélve a kubai területen levő guantanamoi amerikai haditengerészeti támaszpontokról?” — mondotta a kubai politikus.

Fidel Castro végezetül hangsúlyozta: Kuba csak magának az afrikai országoknak az egyetértésével irányít csapatokat a térségbe, s akkor, amikor jelenlétükre szükség van. „Ez a kérdés nem kívánjuk megvitatni az Egyesült Államokkal” — fűzte hozzá.

Japán parlamenti képviselőket fogadott Koszigin

Alekszej Koszigin, az SZKP KB Politikai Bizottságának tagja a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke fogadta a japán parlament küldöttségét, amely a képviselőház költségvetési bizottsága elnökének, N. Szirahomanak vezetésével tartózkodik a Szovjetunióban hivatalos látogatáson. A Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának meghívására.

A megbeszélésen szó esett a szovjet—japán kapcsolatokról. A parlamenti küldöttség tagjai azt hangoztatták, hogy Japán független politikát folytat, s a jövőben is arra törekszik, hogy fejlessze a Szovjetunióval békés és baráti kapcsolatát.

Koszigin rámutatott a Szovjetunió külpolitikájának elvi irányvonalára, hogy fejlesztse baráti kapcsolatát az együttmű-

ködést minden országgal, amennyiben az hozzájárul a népek békéjének és biztonságának megszilárdításához és nem okoz kárt harmadik országoknak.

A nemrég aláírt japán—kínai szerződésről ezt nem lehet elmondani — hangoztatta Koszigin — Ez a szerződés a Szovjetunió és a többi békeszerető ország ellen irányul, azok ellen, akik tevékenyen szembeszállnak Peking hegemónista politikájával. Japán részéről igen sok olyan nyilatkozat hangzik el, amely azt hangoztatja, hogy nem változott meg a Szovjetunióval való kapcsolatok megszilárdítására irányuló politikai vonal. Ezt azonban gyakorlati tettekkel kell bizonyítani — hangoztatta a szovjet kormányfő.

Az ENSZ előtt a fontos szovjet javaslat

Bevezető részéből és hét cikkéből áll az az új szovjet javaslat, amelyet Gromiko külügyminiszter küldött meg az ENSZ főtájtárának. A Szovjetunió olyan nemzetközi megállapodást javasol, amely megfelelő biztonságot szavatol a nukleáris fegyverek birtokában nem levő országokban az atomhatalmak részéről.

Ezt a gondolatot a Szovjetunió már korábban is felvetette, azonban — a külügyminiszter megállapítása szerint — most továbbra is lehetségesek nyíltak meg a béke és az általános biztonság megszilárdítását célzó intézkedések előtt, a nemzetközi helyzet általában kedvező fejlődése következtében.

Ez a megállapítás különösen érdekes akkor, amikor az általános vélemény az, hogy az elmúlt időszak kétségkívül bizonyította: megnehezült a nemzetközi kérdések megoldása. Az előterjesztett javaslat azt mutatja, hogy a Szovjetunió korántsem tekinti reménytelennek a jelenlegi körülmények között sem az előrehaladást az enyhülés továbbfejlesztése irányában.

Két olyan esemény is volt Moszkvában az elmúlt héten, amelyen nagy hangsúlyt kaptak az enyhüléssel összefüggő gyakorlati kérdések, mindezekelőtt a szovjet—amerikai kapcsolatok, a két ország között a hadászati fegyverek korlátozásáról szóló tárgyalások, Paul Warnke, az amerikai Fegyverkezési és Leszerelési Hivatal vezetője Gromiko külügyminiszterrel találkozott, a során következő SALT-tárgyalások külügyminiszeri szintű megbeszélések előkészítésére, s a megbeszélések arra engedtek következtetni, hogy bizonyos haladás nem kizárt — ha a megállapodás természetesen nem is várható rövid időn belül. Edward Kennedy szenátor pedig, aki nemcsak nagy befolyású személyiség a Demokrata Pártban, hanem neve ismét felmerült a potenciális elnökljelöltek között, Leonid Brezsnyev, az SZKP főtájtárára fogadta, Ken-

nedy a beszélgetés után nagy nyomatékkal szövezt arról, hogy osztja Brezsnyev véleményét: a két ország között fennálló vitás kérdéseket az egész emberiség érdekében lehet és kell is rendezni.

A hivatalos Washington még nem jutott el odáig, hogy ezt a következtetést levonja. A Pravda vasárnapi kommentárjában jogos utal az olyan negatív jelenségekre, mint a szénátúsi „héjják” újabb manőverei a szovjet—amerikai ke-

Ellenzéki személyiségeket tartóztattak le Iránban

Hat hónapra szóló rendkívüli állapotot hirdettek ki Teheránban és Irán további tizenegy nagyvárosában azt követően, hogy az ország különböző részein több százszázalékos tömegtüntéseken követelték a négy hete kijelölt új kormány lemondását és egy „iszlam kormány” megalakítását. A hatóságok egyidejűleg éjszakai kijárási tilalmat rendeltek el a 12 városban.

Röviddel ezután, hogy kihirdették a rendkívüli állapotot, a hadsereg elfoglalta a főváros stratégiai fontosságú pontjait, a többi város közigazgatását is a hadsereg veszi át.

Hírügynökségi jelentések szerint robbanásveszélyes a helyzet az iráni fővárosban. A biztonsági erők pénteken reggel Teheránban tüzet nyitottak a rendszer ellen tüntető tömegekre, röviddel ezután, hogy érvénybe lépett a rendkívüli állapot Teheránban és 11 más iráni városban.

Szemanuk szerint a lövöldözésben ötvenen—hatvanan vesztek életüket, de egységek 250 halálos áldozatról beszéltek. A legsúlyosabb összeütközések a főváros keleti és déli kerületeiben voltak. A tüntetők sok helyen szétrombolták az úttorlaszokat, másuttal építettek barikádokat. Az UPI tudósítójának helyszíni beszámolója szerint katonai egységek körülfogták az ellen-

zéki vezetők házeit. A hatóságok egyes körzetekben megszüntették a vízszolgáltatást.

Hírügynökségi jelentések szerint a fővárosban válságos a helyzet — az AFP francia hírszolgálati iroda Teherán „fekete péntekjéről” tudósított. A helyszíni beszámolók a véres összetűzések halálos áldozatainak számát jóval nagyobbra teszik, mint a katonai kormányzó közleménye. A sebesültek számát nagyon nehéz felmérni, a kórházak teljesen megteltek. A tüntetők filmszínházakat, éttermeket, banképületeket gyújtottak fel és gépkocsikat rongáltak meg. Az anyagi károkat a közlemény is utalt. A hírügynökségek szerint még késő délután is füstoszlopok gomolyogtak Teherán különböző kerületei fölött.

A DPA jól értesült helyi körökre hivatkozva közölte, hogy a hatóságok több ellenzéki személyiséget letartóztattak.

Egyes jelentések szerint a kormány újabb katonai alakulatokat vezényelt a fővárosba.

A UPI mindenesetre megjegyezte, hogy a rendkívüli állapot bevezetése visszajárja fordíthatja Sarif-Emaminak, a két héttel ezelőtt hivatalba lépett kormányfőnek óvatossá, s elsősorban a siita vallási vezetők megnyugtatót célzó „demokratizálási” programját.

Kínai nyomás Laoszra

Az imperialista agresszió ellen vívott évtizedekig tartó nemzeti felszabadító háború győzelme után Laoszban az újjáépítési nehéz, de örömteli korszaka kezdődött. A békeszakasz azonban túlnyúlóan rövidnek bizonyult. Az indokínai térségben napjainkban ismét növekszik a feszültség.

Kambodzsai katonai kihívása Vietnammal szemben, ami az elmúlt hónapokban már nyílt katonai fenyegetéssel is párosul, a harmadik indokínai államot, a Laoszi Népi Demokratikus Köztársaságot is érinti. Hiszen a járványszerűen terjedő feszültség és bizonytalanság nem áll meg az ország határainál: Laosz ezer szállal kapcsolódik Vietnammal, amelytől anyagi segítséget kapott és kap. A realitások közé tartozik az is, hogy a Pekingből Phnom Penh felé haladó repülőgépek Laosz légterét repülnek át, hogy Kambodzsába jussanak. Peking minden Laosz felé tett gesztusa, avagy fenyegetése tartalmazza a Vietnamtól való elszakítás igényét.

Kaysone Phomvihane, a Laoszi Forradalmi Néppárt főtitkára a Laoszmal kapcsolatos kínai célokat így foglalta össze: 1. A soknemzetiségű ország egységének megbontása; 2. Laosz elszakítása természetes szövetségeseitől a szocialista országoktól, mindenekelőtt a szomszédos Vietnamtól; 3. A rend és a közbiztonság meggyengítése, a gazdasági talpraállás folyamatának megtorpedozása.

Peking egyik Laoszmal szemben felhasznált eszköze az útrendszert, amelyet idestova két évtizede kezdett építeni Észak-Laoszban, a kínai határ térségében. A Botene kínai határvárostól Phong Saly laoszi tartomány Muong Sai városáig terjedő út megépítéséről

első ízben 1962-ben született megállapodás. S bár Laosz soha nem ratifikálta a jegyzőkönyvet, a kínai útépitő egységek megkezdték a munkát. A célállomás elérése után aztán hirtelen délnyugatra fordultak, és új „beruházási” végcélként egy, a Beng és a Mekong folyó torkolatánál, a thaiföldi határtól mintegy 30 kilométerre levő körzetet jelölték meg. Az útépitők 1969-ben még csak haterzen voltak, nem sokkal később már tízezen, s az 1970-es évek elejére elérték a 20 ezret, azóta is állandó létszámot.

A Laoszmal szemben alkalmazott másik kínai eszköz a nemzetiségi kérdés felbolygatása. Főleg az elmaradott s a haladó rendszerrel mindig is szemben álló meo népcsoportot próbálják aktivizálni. E csoport központja Long Cheng, ahol annak idején az amerikaiak támogatásával valóságos „titkos hadsereg” jött létre meo, kha, yuan nemzetiségekből, de akadtak köztük Csang Kajseki-ista menekültek is. Aligha véletlen, hogy a „maók királya”, Vang Pao, aki egyben a CIA legfanatikusabb tanítványa, a hírek szerint Pekingben van.

S végül arról sem lehet megfeledkezni, hogy Laosz egyike annak a 14 országnak, amellyel szemben Peking területi követelést támaszt. Mindezek után érthető, hogy a Vietnammal kötött barátsági és együttműködési szerződés aláírásának első évfordulóján Souk Vongsak, a KB tagja félreérthetetlenül tette Vientiane álláspontját: „Újból kinyilvánítjuk, hogy a laoszi nép mindenkor a vietnami testvérnép oldalán áll függetlensége, szuverenitása megvédelméért, az imperializmus és a nemzetközi reakció fenyegetése, zavarkeltése, provokációi s rágalmaszai ellen folytatott küzdelemben.”

Nagyszabású

NATO-hadgyakorlat-sorozat

Megkezdődött a NATO nagyszabású őszi haditengerészeti és szárazföldi hadgyakorlat-sorozata az Autumn Forge. Az Északi-tengertől Törökországig terjedő térségben három hónapig tartó hadgyakorlat-sorozatban több mint 30 szárazföldi és haditengerészeti gyakorlatot tartanak az Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Norvégia, Dánia az NSZK, Olaszország, Belgium, Hollandia, Luxemburg, Görögország, Törökország, Kanada, és Portugália haditengerészete, légierője és szárazföldi erőinek részvételével.

A Northern Wedding fedőnevű haditengerészeti hadgyakorlat-sorozat szeptember 19-ig

tart. Ebben 40 ezer tengerész és 800 katonai repülőgép vesz részt. Ennek keretében kedden kilenc NATO-tagország 140 hadihajója kezdett hadgyakorlatot a La Manche csatornától a dán tengorszorosokig terjedő térségben.

A több mint harminc különböző gyakorlatból álló szárazföldi hadgyakorlat-sorozatot ünnepélyesen nyitották meg a nyugatnémetországi Ramstein légi támaszponton. A megnyitó idejére fejeződik be mintegy 25 ezer amerikai katonára, köztük 10 ezer tengerészgyalogos átdobása Európába és szárazföldi hadgyakorlatokon résztvevő csapatok támogatására.

Hanoi javaslatokat terjesztett elő Pekingnek

A VNA vietnami hírügynökség jelentést tett közzé a Vietnamban élő kínai nemzetiségűek kérdéseivel foglalkozó vietnami-kínai tárgyalások ötödik üléséről és ismertette azokat a javaslatokat, amelyeket Hoang-Bich Son külügyminiszter-helyettes terjesztett elő a Vietnamban élő kínai nemzetiségűek kérdésének rendezésére.

— Vietnam kormánya felhívja a kínai nemzetiségűeket, hogy maradjanak lakóhelyeiken és nyugodt körülmények között folytassák normális életüket és dolgozzanak továbbra is Vietnamban. A kínai félnek meg kell szüntetnie azt a gyakorlatot, hogy a kínai nemzetiségűeket a Vietnamban belügyeibe való beavatkozásra használja fel.

— azok a kínai nemzetiségűek, akik el akarják hagyni Vietnামot és Kínába akarnak áttelepülni, megkapják erre az engedélyt az illetékes vietnami szervektől. A vietnami fél kész minden feltételt biztosítani kiutazásukhoz;

— kivételes esetektől eltekintve nem kapnak Vietnamban szülő visszatérési engedélyt azok, akik a közelmúltban települtek át Vietnamból Kíná-

ba. A kínai félnek nem áll jogában, hogy egyoldalúan törvénytelenül visszairányítsa ezeket az embereket Vietnamba.

Csung Hszü-tung kínai külügyminiszter-helyettes, a kínai küldöttség vezetője az ülésen elhangzott felszólalásában megismételte a kérdéssel kapcsolatos kínai rágalmaszokat.

A vietnami küldöttség vezetője határozottan visszautasította a koholmányokat. Kijelentette: az ipar és a kereskedelem tökéletes magánszektorának átalakítására vonatkozó politika Vietnamban déli részén az egész vietnami nép helyes politikájának részét képezi. A kínai támadások azt tanúsítják, hogy Peking a burzsoáziát védelmezi, a kínai burzsoázia monopóliumhelyzetének fenntartására törekszik.

Az ADN szerint augusztus utolsó és szeptember első napjaiban kambodzsai csapatok súlyos provokációkat követtek el a VSZK több határmenti települése ellen. Tay Ninh városában és környékén húsz embert megölt, illetve megsebesített az ellenséges aknátűz. A vietnami csapatok kétszáz támadót harcképtelenné tettek.

Brutális intézkedések, letartóztatások a nicaraguai általános sztrájk letörésére

Nicaraguában tovább folytatódnak a letartóztatások a Somoza elnök lemondását követelő sztrájkmozgalom letörésére.

Az elmúlt hetek alatt letartóztatott emberek számát mintegy 600-ra becsülik, közülük több mint 60 a nicaraguai politikai és gazdasági élet vezető személyisége.

Az ország magánvállalatait tömörítő Nicaraguai Fejlesztési Intézet a nemzeti gárda megtorló akciói ellenére a sztrájk folytatása mellett foglalt állást, noha hétfőn az intézet alelnökét is letartóztatták. A hatóságok semmilyen felvilágosítást nem adtak arról, hogy az önkényes letartóztatásokat milyen vádakkal óhajtsák indokolni.

A nicaraguai emberi jogok bizottsága közölte, hogy a tesszüllet négy vezetőjét is letartóztatták. A bizottság újból élesen elítélte a kormány politikáját, és bejelentette: a rendelkezésre álló adatok szerint ebben az évben már kétszáz ember vesztette életét a nemzeti gárda katonáinak brutális akciói következtében. Somoza elnök egyébként visszautasította az emberi jogok bizottsága által előterjesztett jelentést, amely az országban folyó kegyetlenkedésekről és jogsértésekről szól.

A legújabb értesülések szerint a fegyveres összecsapásokban csupán Matagalpa városában — a leghevesebb harcok színhelyén — 50 ember vesztette életét.

Somoza nicaraguai elnök a mexikói televíziókan adott nyilatkozatában megerősítette a hírt, hogy az országban 200 ellenzéki személyt letartóztattak.

Váratlan londoni döntés

James Callaghan angol miniszterelnök lehűtötte a napok óta fokozódó választási találgatásokat. TV-és rádióbeszédében váratlanul közölte, hogy egyelőre nem szándékozik az urnákhoz szólni az országot.

Hangoztatta, hogy a parlamentnek még egyéves mandátuma van és az előrehozott választások semmivel sem mozdítanak elő az angol gazdaság helyzetének stabilizálását, amibe a kormány belekezdett. Emlékeztette a nézőket, hogy az elmúlt évben helyreállt a fizetési mérleg egyensúlya, nyolc százalék alá süllyedt az infláció üteme, jelentős valutatartalékok halmozódtak fel és valamelyest emelkedett a termelés.

WASHINGTONI HATÁROZAT

A texasi cég megkötheti a tervezett olajipari üzletet a Szovjetunióval

Az amerikai kormány végül is hozzájárult, hogy olajipari berendezéseket adjanak el a Szovjetunióknak — de továbbra is nyitva tartja a lehetőséget, hogy hivatalból gátolja a két ország normális kereskedelmét.

A texasi Dresser cég így mégis leszállíthatja a 144 millió dollár értékű olajfűrőüzemet. A korábban jóváhagyott ügyletet Washington letiltotta azzal az „indoklással”, hogy a Szovjetunióban megsértik az emberi jogokat. A The Washington Post értesülése szerint Brzezinski, nemzetbiztonsági főtanácsadó, a hadügy- és az energiaügyi minisztérium, valamint Jackson (a hírhedten szovjetellenes szenátor) ellenezte, a kereskedelmi és a külügyminisztérium támogatta az exportengedély megadását.

A kereskedelmi minisztérium szóvivője azt mondta, hogy egyedi engedélyről van szó, a jövőben is esetenként döntenek a Szovjetunióknak szánt áruk kiviteléről.

A TUC-kongresszus nemzetközi vitája

A brit szakszervezetek szövetsége (TUC) brightoni kongresszusán állást foglalt a nemzetközi feszültség fokozódásával szemben és országos kampányt indított „a hidegháborús propaganda felélesztés ellen”, a békes együttélés megszilárdításáért.

A kongresszus nemzetközi vitája azonban azt is tükrözte, hogy egyes szakszervezeti csoportoknál nem maradt hatástalan a brit konzervatív sajtó és a reakció propaganda hónapok óta folyó összehangolt szovjetellenes hadjárata. A vasasszakszervezet és néhány más szakma vezetősége közöl-

te, hogy megszakította vagy időlegesen felfüggesztette kapcsolatát a szovjet társzervezetekkel. A kongresszus két határozatot fogadott el az emberi jogok és a szakszervezeti szabadság ürügyén, olyanokat, amelyeket nyíltan a Szovjetunió és a szocialista országok elleni éllel fogalmaztak meg előterjesztők. A szónoki emelvényről is elhangzott néhány hidegháborús kirohanás a Szovjetunió ellen, a TUC főtanácsa és a kongresszus azonban kitartott a nemzetközi enyhülés, a béke, a leszerelés és a világ minden szakszervezetével való kapcsolatokról és párbeszéd irányvonala mellett.

Amerikai haditengerészeti támaszpont építését tervezik Cipruson?

A Nea című ciprusi lap egyik legutóbbi számában arról tájékoztatót, hogy a szigetország északi részén hatalmas amerikai támaszpont építését tervezik, amely atommeghajtású tengeralattjárók kiszolgálására lenne alkalmas.

A ciprusi lap értesülései szerint a leendő támaszpont helyét már ki is jelölték, a szigetország északi felénél nyugatnyugati irányban található Andreas-fok közelében. Ez a terület pillanatnyilag az úgynevezett ciprusi török szövetségi állam részét képezi. A Pentagon már régen jóváhagyta az atomtámaszpont építésének tervét és most a megvalósítást sürgeti — írja a Nea, majd a hírt kommentálva megjegyzi, hogy Ciprus mindig csábító talajt volt az amerikai és a NATO-vezetés számára, s a jelenlegi tervek az Egyesült Államok és a NATO agresszív terveinek részét képezik.

Valutaüzérek a moszkvai bíróság előtt

A moszkvai városi bíróságon megkezdődött *Vlagyimir Kiszjelov, Ljudmila Kiszjelova, Anna Szolovjova* szovjet állampolgárok, valamint *Francis Crawford* amerikai állampolgár bünszövetkezetben elkövetett valutaüzérkedési ügyének tárgyalása. A bünszövetkezet tagjai — a vádirat szerint — 1977—1978-ban rendszeres valutaüzérkedést folytattak.

Crawford ellen a bíróság a Szovjetunióban érvényben levő valutarendelkezők megszegése miatt emelt vádat. Az International Harvester Company moszkvai képviselője ugyanis haszonlesésből valutaüzérkedést folytatott a bünszövetkezet egyik szovjet tagjával, Kiszjelovval.

A nyilvános tárgyaláson — a moszkvai hallgatóságon kívül — jelen vannak az amerikai nagykövetség és az International Harvester Company képviselői, valamint külföldi újságírók.

VILÁGHÍRADO

Agressziós tervek és az „Autumn Forge '78”

Helsinki óta senki sem hallott — és nem is hallhatott! — arról, hogy a Varsói Szerződés tagállamainak egyesített fegyveres erői olyan méretű hadgyakorlatot tartottak volna, mint amilyeneket 1975 óta a NATO brüsszeli főhadiszállása évről évre megrendez. Ez a tény önmagában is sokatmondó, gondolkodásra késztető. Ha visszagondolunk a szocialista országoknak a bécsi haderő-csökkentési tárgyalások legutóbbi fordulójában előterjesztett konstruktív javaslataira, vagy a szovjet kormányban a SALT 2 mielőbbi megkötése érdekében tett erőfeszítéseire, tulajdonképpen érthetetlennek találhatjuk, mi szükség van a senkitől sem fenyegetett atlanti szövetség rendszeresen megismétlődő katonai tüntetéseire, a „csapásmérő képesség” feltűnő fitogtatására?

Miután az öngigazolásra egyszerűen nincsenek eszérvek, Alexander Haig tábornok, a NATO nyugat-európai haderőinek főparancsnoka — jobb

híján — arra hivatkozik, hogy „a Szovjetunió modern katonai hatalma jelenti a legfundamentálisabb kihívást a Nyugat biztonságára nézve”. Csak így sommázza, mindenféle meggyőző alátámasztás nélkül. Kollégája, Wust tábornok, a nyugatnémet Bundeswehr főszemlézője sem tud mást mondani a már ismert közfölközletnek: „A Varsói Szerződés Szervezetének erői messze felülmúlják a saját terület védelméhez szükséges mértéket.” Ezek után milyen következtetésre is juthatott volna az ellenzéki CDU—CSU szövetségi gyűlés frakciója a NATO „elemzéshez” fűzött megjegyzésében? Természetesen arra, amire a fegyverkezésben, az enyhülés megtorpedozásában érdekelt más nyugati körök, hogy tudniillik a szocialista országok hadseregei „meglepetésszerű támadásra készülnek a nyugati szövetség ellen.”

Ennyi és nem több. A mindkét lábára sántító érvrendszerben nincs semmi új,

mindez csupán a hitelét veszített régi, üres szövegek felmelegítése. A NATO propagandagépezetének irányítói, persze, pontosan tudják, mit és miért kell elrejtőzniük, erről azonban magától értetődően nem beszélnek.

Nézünk hát, mi zajlik az atlanti tömb katonai színpadán és mi a színpalak mögött?

A NATO főparancsnoksága — 1975 óta — az idén már negyedszer szervezi meg az azonos fedőnévű „Autumn Forge” (Őszi kovácsműhely) gyakorlat-sorozatot. Az egész európai hadszínteret átfogó katonai demonstrációk jellegéről és méreteiről — az 1977-es hadgyakorlatokat értékelve — Heinz Hoffmann hadserégtábornok az NDK nemzetvédelmi minisztere a következőkkel jellemző képet festette: „Ezen az őszön a NATO — megközelítően azonos időpontban — szinte valamennyi, első hadászati lépcsőben levő hadtestét felvonultatta és ezzel azt a lehetőséget fitogtatta, hogy egy ilyen helyzetből azonnal áttérhet az agressziós harcselekményekre. A gyakorlatok térsége mindössze olyan távol volt a szocialista országok (az NDK és Csehszlovákia) határaitól, amelyet a szárazföldi csapatok másfél — két óra, a légierő gépei pedig 2—5 perc alatt meg-

tehetnek... Az augusztus és november közti rövid időszakban együttesen mintegy 500 ezer katonát, 15 ezer harckocsit és páncélozott hadjárművet, 2500 repülőgépet és 300 hadihajót mozgósítottak. Ilyen szituációt a NATO bármikor előidézhet a váratlan csapás nyújtotta előnyök kihasználására.”

Az idei, összesen harminc egymásra épülő „Autumn Forge '78” gyakorlat-sorozat — ha hinni lehet a brüsszeli hírforrásoknak — körülbelül fele annyit — 250 ezer — fő vesz részt valamennyi tagállam katonai kontingenseinek bevonásával. A területi nagyságrendet jól szemlélteti, hogy a különböző haderőneveket magában foglaló „Őszi kovácsműhely” egyes mozzanatait az Egyesült Államok partjaitól Norvégiáig és a Földközi-tengerig terjednek. Egyik-másik gyakorlat végrehajtásába igen nagy erők kapcsolódnak be. Az NSZK területén — Schleswig-Holsteinben — szeptember 19-től 22-ig sorra kerülő „Bold Guard”-on például 60 ezer a szeptember 18-a és 28-a között Hessenben és Bajorországban megtartandó hadgyakorlaton 55 ezer katonára vesz részt.

Általában véve idén az a jellemző, hogy a hadműveleti-

hadászati feladatok végrehajtása túlnyomó részben a közép-európai hadműveleti zónára összpontosul és az alapvető erőket az Egyesült Államok és az NSZK adja. Ez egyúttal rávilágít arra is, a NATO „előretolt stratégiájában” miért a nyugatnémet Bundeswehrre, és az NSZK-ban állomásozó 7. amerikai hadsergre hárul a fő szerep. Az „Autumn Forge '78” egész lefolyásában és feltételezéseiben világosan felismerhető a Pentagonnak az az irányvonala, hogy a lehetséges európai hadszíntérnek az eddigénél is nagyobb jelentőséget tulajdonít.

Ezzel függ össze az NSZK-ban tartott amerikai csapatok két újabb dandárrel (mintegy 18 ezer katonával) való megerősítése és a Carter elnök által bejelentett további nyolcezer főnyi létszámmelés. És természetesen az is, hogy a szokásos „Reforging” típusú gyakorlat keretében a korábbiaknál nagyobb erőket — a 4., az 5. és a 9. gésésített hadosztály 25 ezer katonáját magában egyesítő csapatokat — dobták át az atlanti-óceáni légi hidon a Német Szövetségi Köztársaság területére, hogy bekapcsolódjanak a november végéig tartó, támadó „hadműveletek” lefolytatásába.

A SZEMÉLYISÉGRŐL

A magatartás mozgatórugói

Az ember viselkedése kétszeresen is meghatározott: egyrészt a cselekvést megelőző akarathatározás idején fennálló helyzet, másrészt az úgynevezett aktuális személyiség is meghatározó tényezőként szerepel. Az elsőről már volt szó, ezúttal a másodikkal foglalkozunk.

Mi is a személyiség? Az ember viszonylag állandó testi és lelki sajátosságainak meghatározott rendszert alkotó összessége. Főbb alkotóelemei: a csont- és izomrendszer, az idegrendszer, az ösztönélet és az érzelmi élet, továbbá az értelmi szint és az intelligencia.

E rendszer bonyolult összhatásban működik és állandó változásban van. Más a személyisége a serdülőnek és még más az öregkorban levőnek. Az ember személyisége azonban az egyes életszakaszokban bizonyos fokú állandóságot is mutat, s ennek alapján beszélhetünk a személyiség adott időpontban meghatározó állapotáról, azaz az aktuális személyiségről. Az ember régebbi személyisége azonban a fejlődés során tovább él, rögzítődik, mintegy beleépül az újabb személyiségbe.

Valamely bűncselekmény elkövetése függ a személyiség adott állapotától és az akarathatározás idején fennálló körülményektől.

A személyiség fejlődését három tényező határozza meg. Az első az ember testi fejlődéstörténete, amelyet az öröklött tulajdonságok és az élet során az embert érő hatások (például súlyos betegség) alakíthatnak. A második tényező a környezet, ezemből a társadalmi környezet (a történelmi kor, az állam, az adott osztály, amelyhez az egyén tartozik) és a személyes környezet (család, baráti kör, iskola, munkahely stb.).

A személyes környezet tényezői közül a döntő hatást a családi környezet gyakorolja, ezen belül is ki kell emelni az anya-gyermek kapcsolatot. A családi környezet gyújtópontja a különböző, a társadalomból érkező hatásoknak, tehát a világnézeti, erkölcsi, magatartási szabályok a családon keresztül jutnak el a gyermekhez, s a családi kapcsolat bensőségességéből, közvetlenségéből eredően érzelmi kötődést is jelentenek.

A harmadik tényező maga a személyiség, amely egyes társadalmi hatásokat elutasít, másokat viszont befogad.

A személyiség fő összetevői: az általános irányultság, a jellem, a képesség és a vérmérséklet. Ha a bűnözés erről az oldalról vizsgáljuk, akkor felfoghatjuk az egyént és a társadalmat összeütközéseként; s hogy ezt az ellentmondást az ember miképpen oldja fel, az éppen a személyiségtől függ.

Valakinek például szüksége van tízezer forintra, hogy gépkocsit vásároljon, de a vételárhoz szükséges teljes összeggel nem rendelkezik. Fel lehet oldani a problémát többféleképpen: az illető kölcsönt kér a hiányzó összeget s többletmunka vállalásával törleszt; bűncselekmény elkövetése útján szerez pénzt; esetleg — s ez a legtrikább — lemond a gépkocsiról. Hogy ki melyik megoldást választja, az a személyiség adott időpontra jellemző állapotától függ. (Nem valószínű pl., hogy a harminc éve ugyanazon a munkahelyen példamutatóan helytálló dolgozó a bűncselekményes megoldás mellett döntene.) Az ember ki tudja választani a cél eléréséhez vezető magatartásformákat, s képes felismerni közöttük a társadalmiellenes megoldási módokat is. Mégis, egyesek a cél elérése érdekében személyiségükből eredően nem a törvényes utat választják.

Az általános irányultságát vizsgálva megállapítható, hogy egyesek hosszabb távra készítenek tervet, mások pedig csak a „mának” élnek, de céljaikat az első kategóriával megegyezően igyekeznek a társadalom céljaival összehangoltan megvalósítani. Vannak

azonban olyanok is, akik a társadalmi érdekeket figyelmen kívül hagyva, csak saját céljaik megvalósításával törődnek.

A társadalmi célok ismerete azonban még nem jelenti egyben azt is, hogy az egyén a cselekvését azokra tekintettel, s velük összhangban fogja irányítani. Mindenki tisztában van például azzal, hogy társadalmunkban az állampolgárok megélhetésének alapja döntően (és elsődlegesen) a munkából származó jövedelem, kisebbrészt pedig — a társadalmilag megengedett keretek között — az ezen kívüli egyéb (például öröklésből, sportfogadásból stb.) forrásokból származó jövedelem. Mégis, egyesek az általuk is igen jól ismert elvekkel ellentétben arra törekednek, hogy törvénytelen módon, lehetőleg munka nélkül jussanak jövedelemhez, sőt, gyarapíthassák vagyonukat. A világnézeti (társadalmi) ismeretek tehát meggyőződés, az azokkal való azonosulás nélkül önmagukban nem elegendőek a társadalmilag kívánt magatartás tanúsításához.

Erkölcsi meggyőződés nélkül az egyéni érdek kielégítése kerül előtérbe a társadalmi érdek rovására!

Az egyén társadalmi irányultságának (jó vagy rossz) jellegén túlmenően jelentősége van a szándék erősségének is. Gyakran az említett irányultság kifejezetten társadalomellenes jellegű, ami abban mutatkozik meg, hogy az egyén számára a társadalommal való összetűközésének, az ellentétek feloldásának egyetlen módja szinte kizárólagosan a bűncselekmény elkövetése.

Szót kell ejtenünk a jellemről is, amely a személyiség talán leglényegesebb összetevője. A jellem az ember környezetéhez fűződő kapcsolatainak erősségében, határozottságában, a cselekvés módjában fejeződik ki; nem más, mint az embernek önmagához, környezetéhez való olyan viszonya, amely képes értékrendet felállítani a vágyak és a célok között. Vannak erős akarátú, azaz szilárd és gyenge jellemű emberek, hogy csak a két szélsőséget említsük. A jellem önmagában nem pozitív kategória, csak akkor lesz az, ha megfelelő irányultsággal párosul! A lebu-kott galeritág is lehet jellemes: de mivel fegyelmettségére arra irányul, hogy társait a felelősségrevonástól megmentsse, ez a társadalmi értékelétele szempontjából negatív tevékenység.

A jellem és az irányultság kölcsönhatásban van egymással, az erős akarát, a szilárd jellem kiforrott eszmékben alapul. Az egyén világnézete pedig vezérfonalul szolgál az ember cselekvéséhez. Az előzőeken kívül az örökletes jellegű képességek és vérmérséklet is befolyásolja a cselekvést (közte a bűncselekmény elkövetését). Az öröklött testalkati, idegrendszeri stb. adottságok megkönnyíthetik, de meg is nehezítik a társadalmi alkalmazkodást. Az adottság azonban csak a tanulás révén válik képességgé!

A korábbiakban szó volt arról, hogy az egyes emberek azonos helyzetekben mennyire eltérően viselkednek; ennek oka részben a vérmérséklet. Vérmérsékleten a személyiség érzelmi-indulati és cselekvési válaszadásmódját értjük, amelynek alapja az idegrendszeri szervek öröklött adottsága. A vérmérséklettől függően az érzelmenyilvánítás erőssége, gyorsasága és módja igen eltérő lehet, de alá van rendelve a személyiség irányultságának, a jellem szilárdságának. Ezekről függően lendület adhat a pozitív emberi cselekvésnek, ugyanakkor a negatív, társadalomellenes magatartásformák nyilvánításá-

nál a gátlástalanság kialakulását is elősegítheti. Minél fejlettebb azonban a személyiség, annál kevésbé nyilvánulhat meg vérmérséklete társadalomellenes cselekedetekben.

Az ember vérmérsékleti típusok szerinti osztályozását többek között Pavlov is elvégezte. Szerinte az emberek féktelen, élénk, nyugodt és gyenge típusokba sorolhatók attól függően, hogy milyen erővel és tartóssággal válaszolnak a külvilágból érkező hatásokra (ingerekre). Önmagában egyik típus sem tekintendő jónak vagy rossznak, az értékelés a társadalmi követelményekhez való viszonytól és a személyiség egészétől függ. Igaz azonban, hogy a vérmérsékleti (öröklött) adottságok megkönnyíthetik vagy megnehezítik a társadalom szabályainak, erkölcsi követelményeinek megfelelő magatartás tanúsítását.

Az ember beleszületik a társadalmi környezetbe. Községeiben nevelkedik (óvoda, iskola, munkahely, baráti kör stb.), ezek bővíthetik ismereteit, fejlesztik jellemét, alakítják szokásait.

A személyiség alapjai a fiataloknál alakulnak ki, mert a legelső hatások a legerősebbek.

Tanulásának határát azonban öröklött képességei szabják meg, ezen túl a kedvező társadalmi hatások következtében sem tud terjeszkedni.

Az ember a külvilág ingereire döntéssel válaszol. Például egy villamoson utazó férfi látja, hogy egy nő leejtette a pénztárcáját, majd le száll a villamosról anélkül, hogy észrevette volna. A férfi döntése lehet az, hogy a nő után megy és átadja neki az elvesztett holmit, dönthet azonban úgy is, hogy eltulajdonítja a pénzt, a pénztárcát pedig eldobja. Az ember döntései beépülnek személyiségébe, s minél több esetben dönt azonosan az illető, annál jobban berögződik a cselekvés, esetleg annyira, hogy a következő alkalommal már automa-

tikussá válik. A helytelen döntések sorozata aztán azzal a következménnyel jár, hogy az egyének az ismételt előforduló helyzetben gondolkodnia sem kell azon, hogy milyen is legyen válasza az őt ért hatásra. Ha valaki rágyújt a cigarettára, gyakran észre sem veszi, annyira gépiesen cselekszik. Az említettek miatt kell fokozott gondot fordítani a fiatalok nevelésére, mert fogékonyságuknál fogva a felnöttek viselkedését, döntéseit gyorsan elsajátítják, függetlenül attól, hogy azok helyesek vagy helytelenek-e. Ha a gyermek olyan környezetben nő fel, ahol a negatív hatások az uralkodóak a döntés kialakításában, s a magatartás a társadalmi együttélés követelményeivel ellentétes, akkor nem is várható el, hogy a helyes döntéseket építse be személyiségébe.

Az emberek személyiségének különbözősége magyarázza, hogy ugyanabban a helyzetben eltérően viselkednek. Pl. az egyik megcsalt férj nyugodtan elvállalja, a másik esetleg megöli feleségét. A személyiség bűncselekményben kifejeződő helytelen választását az adott helyzetre — nem lehet elmebetegséggel magyarázni! A vámbűncselekményt megvalósító turista magatartása — hogy egy másik példával éljünk — sem vezethető vissza a személyiség kóros elváltozására. A bűncselekmény elkövetésének oka itt nem más, mint az, hogy a személyiség nem tudott ellenállni a várható anyagi előny lehetőségének. Más esetben (például a megcsalt férj bűncselekményénél) a tettes heves vérmérséklete, erős érzelme lehetett az oka a bűncselekmény elkövetésének.

A büntető felelősségrevonás során tehát a személyiség általános irányultságát, a jellemet, képességet és a vérmérsékletet nem lehet önmagukban vizsgálni, hanem valamennyit együtt kell figyelembe venni az ítélet kiszabásánál.

Dr. L. Gy.

VÉDEKEZÉS?

Az előzetes leletortoztatottakra jellemző, hogy az utolsó pillanattig igyekeznek menteni a „bőrüket”, s ez természetesen is, hiszen erre a törvény is lehetőséget ad. Vannak viszont olyan előzetesek is, akiknek ez kevés... Most egy ilyen esetet írok le.

A történet „főszereplőjét” nevezzük Kovács Józsefnek; esete, ha nem is egyedű, de szerencsére nem is általános.

Kovács József már maga sem tudja, hogy hányszor kellett eddig megjelennie „az igazságszolgáltatás színe előtt”.

Kedvenc időtöltése — ha éppen szabadlában van — az, hogy a személygépkocsikban rendszeresen tart „letárt”, s amit fölöslegesnek vél a kobcsban, azt elviszi. Legutóbb is ilyen lopásorozatért tartóztatták le.

Jól emlékezem a befogadás napjára és Kovácsra is. Korábban fiatalember, az első látásra teljesen normális.

A befogadást követően lassan telnek a napok. Kovács viszont feltűnően gyorsan változik. Rövid idő eltelté után már nem lehet teljesen normálisnak tartani, feje remeg, tekintete üres, testtartása is különös. Az elsőfokú bíróság elrendeli az igazságügyi elmevizsgálatot egyszer, majd néhány hét múlva megegyezik. Az eredmény mindkét esetben megegyező — nem szenved elmebetegségben!

Az előzetes ideje alatt Kovács is szeretne olvasni, természetesen erre „an is lehetősége, de csodálatos módon a jól felszerelt könyvtárban nem talál magának megfelelő könyvet. Hamarosan kiderül a titok nyitja: Kovács csak olyan könyvek után érdeklődik, melyekben megtalálja részletesen az elmebetegség tüneteit, gyakorlati megnyilvánulásait.

Közben az ítélete jogerőre emelkedett.

Ekkor csodálatos dolog történt, az eddig — a kívülálló számára — elmebetegnek látszó Kovács látszatra ismét normális, nem remeg a feje és a testtartása is „megjavul”.

Ez azonban valóban csak a látszat. Nem hiszem, hogy jobb meghúzni magát valakinek

egy szépen felszerelt „déliháiban”, mint letöltetni a jogos büntetést és ezidő alatt is már készülni a szabadulást követő becsületes életre! Nincs róla tudomásom, hogy az addig kísérletezők közül sikerült-e valakinek a megtévesztés — de nem hiszem.

Azt viszont tudom, hogy nem egy börtönből szabadult ember visszaüllesztkedett már. Minden előzetesnek jobb, ha nem betegség színleléssel próbálkozik — hanem inkább azon töri a fejét, hogy miként válhat egészséges és becsületes emberré...

H. Gy. nevelő Sopronkőhida

Bealkonyult a galeriknek

Az Igazságügyi Minisztérium az elmúlt hetekben megvizsgálta a fiatalkoriak büntetőügyeiben folytatott korábbi ítélkezési gyakorlatot. A fiatalkoriak bünelkövetők száma 1972-ben 9175, 1976-ban pedig 6903 volt. A legtöbbet — 75 százalékkal — nagyon elleni bűncselekmény miatt, elsősorban lopásért ítélték el.

Tanulmányos tapasztalat: a nagyon elleni bűncselekményeket legtrikább esetben vezérli anyagi rászorultság. A fiatal bűnözők többsége ugyanis megfelelő anyagi körülmények között él, szülei támogatását élvezi, vagy maga is önálló keresettel rendelkezik. Am a könnyelmű, mértéktelenül költelező életmód fedezése, a divatos öltözködés vagy a szórakozás nagy értékű eszközeinek (hangszerek, magnetofonok, hangfalak, rádiók stb.) megszerzése sokakat késztet lopásra, betörésre, fosztogatásra. A bíróságok 1972-ben rablás miatt 136 fiatalkorút ítélték el, 1976-ban már 214-et. Kevesebb volt viszont a garázda: 1972-ben 876, 1976-ban 433 fiatalkorú.

Lényegében megszűnt a galeribűnözés. Gyakori viszont a nem szervezett, de csoportos bünelkövetés, amelyben a felnőtt korúak is részt vesznek, sőt, gyakran kezdeményező szerepet vállalnak.

A vizsgálat megállapította azt is, hogy a visszaeső fiatalkorú bünelkövetők száma sajnálatosan magas. Az 1976-ban jogerősen elítélt 5931 fiatalkorú közül 1114-et a bíróság már korábban egy vagy több alkalommal felelősségre vont.

A szakemberek a bűnözés okait elemezve azt tapasztalták, hogy a fiatalkorú bünelkövetők nagy része rendezetlen családi körülmények között él. Új jelenése, hogy nem elsősorban a csonka családokból kerülnek ki, hanem inkább a rossz családi életet élő szülei környezetéből. Nagy hatással van rájuk a felnöttek rossz példamutatása, a bizalmatlanság, a lelkesedés hiánya, az anyagiasság, az önzés, az italozás, a durvaság stb. Ilyen környezetben a fiatalkorú elmagányosodik, sorstársait keres, s a törvénnel való szembehegyezkedés veszélye hamarosan jelentkezik az életvitelében.

Nem jellemző ma már, hogy a fiatalkorú bünelkövetők zöme iskolázatlan és intellektuosa niaszony. Az elkövetők 60 százaléka ugyanis elvégezte az általános iskola 8 osztályát.

B. K.

A Heti Híradó XXII. évfolyam, 34. számában megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése a következő:

Horatius, Felvilágosodás, Egyházashelye, Emlékmúzeum, Sopron, A közelítő tél, Kazinczy, Oda, Lira, A magyarokhoz, Hittel, Episztoła, Nikla, Az est. Könyvtárat nyertek: Salamon László elítélt, Bp-i Fegyház és Szig. Börtön; Pélos Terézia elítélt, Miskolc; Csikos Béla elítélt, Vác; Sata László elítélt, Miskolc; Horváth Gyula elítélt, Sopronkőhida.

Törlesztés - magánúton

Negyvennyolc órával a lopás után a tettesi leleplezés a rendőrség. A tolvaj — Januska László 28 éves alkalmi munkás.

— A cuccot én vittem el. Így álltam bosszút...

A nem mindennapi védekezés előzménye egy megállapodás volt, amit Januska még a tavasszal egy mélnökkel kötött. A fiatalember elvállalta, hogy a mérnök lakásában elvegyi a konyha és a fürdőszoba burkolási munkáit — hétézer forintért. Félig már elkészült a munkával, amikor a megrendelő és a munkavállaló összeveszt; a mérnök kifogásolta a munka minőségét, s kijelentette, hogy a kialakított munkabérek csupán a felét, 3500 forintot hajlandó kifizetni. Januska nyomban abbahagyta a munkát, aztán elállt a szándékától, mert a mérnök féltreírhatetlenül tudomására hozta — Januska legalábbis ezt állítja —, ha nem fejezi be a fürdőszoba és konyha burkolását, az illetékesek tudomására hozza, hogy a fiatalember iparendély nélkül, „fusiban” dolgozott...

Ekkor forrat bosszút a bűncsináló burkoló... A mérnöktől még korábban megkapta a lakás-kulcsot, hogy akkor is dolgozni tudjon, amikor a megrendelő — egyedül élő magányos férfi — hivatalában van. Januska elkészítette a kulcs másolatát, majd miután végzett a munkával s megkapta a 3500 forintját, visszaadta a lakás-kulcsot, a másolatot viszont megtartotta. Néhány héttel később úgy döntött, hogy a kulcs segítségével megszerezzi a kialakított munkadíj „önkéntesen” visszatartott részét.

Egy reggel — elváltoztatott hangon — felhívta telefonon a mérnököt hivatalában, és miután meggyőződött róla, hogy az illető munkahelyén van, felment a lakásba. Azt asztalon hagyott kézpénzhez nem nyúlt, hanem a mérnök értékes műszaki cikkét — magnetofont, táskarádiót, kazettákat — csomagolta össze s vitte el két kezében, 3500 forintnál jóval nagyobb (34 ezer forint) értékben.

A mérnök — felfedezve értékei eltűnését — azonnal feljelentést tett a kerületi rendőrkapitányságon, majd azt is megemlítette, hogy a lakásában, rajta kívül néhány hónapig egy burkoló is dolgozott. Így jutottak el a nyomozók Januskáig, aki elismerte a lopást, mondván, hogy „csupán törleszteni akart”.

A kerületi rendőrkapitányság jogtalan behatolás útján elkövetett lopás miatt folytatott ellene eljárás, az ügyet vádemelési javaslatát átadta az ügyészségnek,

Munka nélkül

Az állampusztai gazdaságban is javában tartanak az őszi betakarítási munkák. Ed-dig minden a terveknek megfelelően halad, s az elítélt dolgozók döntő többsége jól végzi közel sem könnyű munkáját. A meghirdetett munkakapcsolatnak megfelelő keretnek bizonnyult: a havonta és negyedévenként tartott egyéni és brigádtértelek növekvő teljesítményeket és természetesen növekvő kereseteket tehetnek a mérleg serpenyőjébe. E hatalmas gazdaságnak alapillére a rend és a fegyelem: csak így lehet remény arra, hogy a változékony időjárás hátrányait kiküszöböljék.

Kinek károsabb?

A munkamegtagadás, a munkából való kieséssel járó fegyelmetlenkedés tehát károkat okoz a gazdaságnak, az egész közönségnek. Idénymunkák idején pedig különösen súlyos gondokat jelent a fegyelemsértés, hiszen minden kére szükség van.

A nevelésnek egy része csak a rendszeres munkavégzés, de a fegyelmetlenkedéssel szemben mégis rendkívül szigorúan járnak el. Hiszen a fő cél: az elítéltek megjavítása, az életre — a kinti életre — nevelésre csak így lehet sikeres.

A fentieket előrebocsátva két tanulmányos eset történt Állampusztán. Horváth József, aki 1979 márciusában szabadult volna, gondolt egyet és megtagadta a munkát. Minden elítélt tudja: mi is jár ez-ért. A fegyelmi zárkában azután, úgy látszik, unatkozott, mert horogkereszteket rajzolt a falra. S most már ő is tudja: nagy hibát, jóvátehetetlen hibát követett el: 20 nap ma-

gánélzárást kapott és a bíróság gyorsított eljárással 3 évi fegyházra ítélte.

A kedvezmény elmaradt

A másik eset nemcsak az Állampusztaiaknak tanulságos. Kis László megfelelően viselkedett a börtönben, ezért az intézet parancsnoksága kedvezményre javasolta. A bíróság ennek alapján meg is adta azt, így három hónappal előbb szabadult volna. Örömmel tért vissza az intézetbe, hiszen a szabadulás elérhető kérelmébe került. S ekkor történt valami: az egyik nevelő munkával bízza meg. Pár óra múlva visszatért, hogy ellenőrizze az elvégzett munkát.

S mit látott? A nemrég még jó magaviseletű elítélt, heves-részett, esse ágában sem volt dolgozni. Mondván: ő ügyis rövidesen szabadul.

Tévedett! Az intézet parancsnokának javaslatára visszavonták kedvezményét: még három hónapig elmélkedhet azon, hogy milyen értelmetlen dolgot művelt.

★

A munkamegtagadás — legyen bármilyen kicsi is a kiadott feladat — a legkomolyabb fegyelemsértés a börtönben. S nem azért, mint néhányan gondolják, hogy az elmaradt teljesítményük jóvátehetetlen kellemetlenséget okoz az adott év. intézetnek. Hiszen, ahogy mondani szokás: „egy fecske nem csinál nyarat”, az elítéltek döntő többsége szívesen dolgozik.

Viszont, aki megtagadja a munkát, az egészen biztosan nem ért meg a kinti életre, s ezért nem is számíthat a kedvezményre...

F. T.

Munkáról, eredményekről, tervekről

Beszélgetés a Pálhalmi Célgazdaság és a Dunai Vasmű vezetőivel

A Pálhalmi Célgazdaság és a Dunai Vasmű kapcsolata több, mint tízéves múltra tekint vissza. Néhány számadat:

Sándorházán az elmúlt tíz év alatt hat és fél millió négyzetméter fedett épületszerkezetet gyártottak. Itt készítették a Vinnyica — Albertürsa között épülő 750 kilovoltos távvezeték tartószerkezeit.

Nemcsak az ipar, hanem a mezőgazdaság területén is kiemelkedő eredmények születtek. Például az ország cukorrépa-mag-szükségletének nagyrészt itt termelik. Gabonából idén, a kedvezőtlen időjárás ellenére is, az országos átlagnál többet takarítottak be.

A dícséretes termelési eredmények ellenére, az intézet parancsnoka mégis a legfontosabbnak a következőket tartotta:

— Az elmúlt esztendőben Pálhalmán tizenkét szakmában hatszáz elítelt szerzett szakérettiséget.

Nagyon fontos, hogy a termelés mennyiségi és minőségi mutatói állandóan emelkedjenek, de a büntetés-végrehajtási intézetekben a munkaeszköz a nevelési célok megvalósítása érdekében és nem pedig fő cél!

A nevelési célok megvalósítását a Dunai Vasmű is igen aktívan segítette. Különösen Borovszky Ambrus, aki halálán nagy segítséget adott. Mozgósította a Vasmű különböző osztályait, támogatta azt a törekvésünket, hogy minél több szakmával nem rendelkező személy a szabadságvesztés ideje alatt szakmát tanuljon, szakmai bizonyítványt szerezzon, amelyet a polgári életben is hasznosítani tud.

A Pálhalmi Bv. intézetben az úgynevezett fiatal felnőttek közül bünteltüket. Életkoruk jóval harminc év alatt van. Előttük áll még az élet. Tekintettel arra, hogy legtöbbjüknek nincs szakmai képzettsége, fő feladatuknak a rendszeres munkán kívül a szakmai és az általános iskolai képzést tartjuk. Borovszky Ambrus elérte, hogy a Vasmű Sándorházán levő dolgozói az elítéltekkel való foglalkozás során az etikai normákat, a szabályzatok betartását mindenki szívesen tartotta — mondotta az intézet parancsnoka.

— Sándorházán az utóbbi években jelentős beruházást, fejlesztést hajtottak végre. Hogyan sikerült elérni ezt a magas színvonalat, amely lehetővé teszi a legintimabb, legpontosabb munka elvégzését is? — kérdeztük Borovszky Ambrustól, a Dunai Vasmű képviselőjétől.

— Vinnyica — Albertürsa között épülő 750 kilovoltos távvezeték kiépítéséhez Sándorházán hatszáz darab ötven méter magasságú oszlopot gyártottunk. Ilyen nagyságú oszlopot a világon először mi készítettünk itt Sándorházán. Legyen szabad megemlíteni, hogy a megrendelők legnagyobb meglepedésére, gyakorlatilag teljesen minőségi kifogás nélkül szállítottuk le!

A mostani műszaki színvonal több mint tíz éves jolyamatnak az eredménye. Egy év-tized alatt sikerült megvalósítani, kialakítani egy olyan műszakilag fejlett bázist, amely a legkorszerűbb acélszerkezetek tömeges előállítására is alkalmas.

A CLASP néven ismert könnyűszerkezetes építési programban részt vesz a Dunai Vasmű is — folytatta Borovszky Ambrus. — Tekintettel Sándorházára eddigi szép eredményeire a Vasmű vezetősége úgy döntött, hogy a jövőben Sándorházán állítjuk elő ezeket az építő elemeket is. A jelenleg 230 millió forintot érő beruházási létesítményt további hetven millió forinttal növeljük. A kibővített két csarnokon kívül még egy új üzemcsarnokot építünk. Ezzel újabb kétszázötven elítéltnak adunk munkát. Sándorházán hazánk egyik legnagyobb acélszerkezetgyártó üzemkomplexuma fejlődik ki.

Ha megvalósul, teljes mértékben a CLASP építési rendszer, akkor nem kevesebbről lesz szó, mint arról, hogy például

egy tizenhat tantermes iskola az alapdör kiadásától kezdve a kulcs átadásáig mindössze három hónap alatt felépíthető. Ez óriási szó, de nemcsak iskolák, óvodák, bölcsődék, hanem ABC áruházak és egyéb létesítmények felépítésére is kiválóan alkalmas.

— Az idei nyári, szélsőséges időjárás nem kedvezett a betakarítási munkáknak, de szervezetszellel mégis idejében magtárba került a búza. Az intézet parancsnoka hogyan látja az őszi betakarítás feltételeit, milyen termés várható?

— Pálhalmán a kedvezőtlen időjárás ellenére búzából hektáronként 52,9 mázsát takarítottunk be. A megyei átlag 48 mázsa volt, az országos 45—46 mázsa között mozgott. Magrépából rekordteljesítményt értünk el. Hektáronként 17 mázsa tisztított répa-magot takarítottunk be a tervezett 12 mázsával szemben. Most végezzük a silózást. Hektáronként az átlag 420 mázsa körül van.

Szeretném kiemelni, hogy a nyári betakarítást balesetmentesen, rendkívüli események nélkül végeztük el. Az elítéltek fegyelmettsége példás volt. Érezte, hogy a rendkívüli időjárás következtében milyen óriási jelentősége van a betakarításnak.

Az őszi munkafeltételei jók, valószínű, hogy a tervezett termelési értékünket minden vonalon túlszárnyaljuk.

Gazdaságunkban a munkálatokat tervszerűen, célirányosan szervezzük. Minden elítelt dolgozik. A csökkent munkaképességűek részére olyan tüzemet hoztunk létre, ahol egészségkárosodás nélkül dolgozhatnak, megfelelő kereseti lehetőséghez jutnak. A Magyar Optikai Művek Dunaújvárosi Oragyrának működik itt egy kihelyezett részlege, ahol ülve, egyszerű műveleteket tudnak elvégezni.

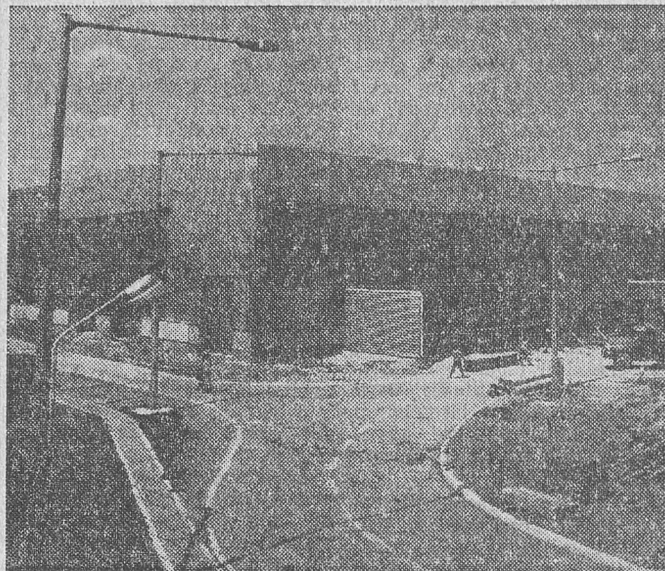
— Hogyan látja az intézet parancsnoka az utógondozás jelenlegi helyzetét?

— A jogalkalmazás, a jogpolitikai elvekről szóló határozat egyértelműen leszögezi: „A bűnözés elleni küzdelemhez az egész társadalom összefogására van szükség...”

A közelmúltban Pálhalmán a Székesfehérvári Megyei Bíróság, a Fejér megyei Ügyészség vezetőivel az utógondozás helyzetéről cseréltük ki véleményünket. Ezek közül kettőt szeretnénk most megemlíteni: Javasoltuk, hogy az elítelt ne háromszáz forinttal szabaduljon, mert ez az összeg az első fizetésig nem elegendő. Nem tudja biztosítani a létfontosságát. Célszerűbbnek tartjuk, ha mondjuk ezeröttszáz forint körüli összeggel szabadul. Ez a javaslat már a megvalósítás útján van.

A másik intézkedés, ami ugyancsak Pálhalmán megvalósult, szabadulás előtt a munkába álláshoz szükséges orvosi vizsgálatokat a helyi SZTK rendelésére intézetben elvégeztetjük. Így a szabadulólévél mellett megkapja az orvosi igazolást is. Nem kell napokon keresztül különböző vizsgálatokra járni. Ez lényegesen meg rövidíti a munkába állás idejét.

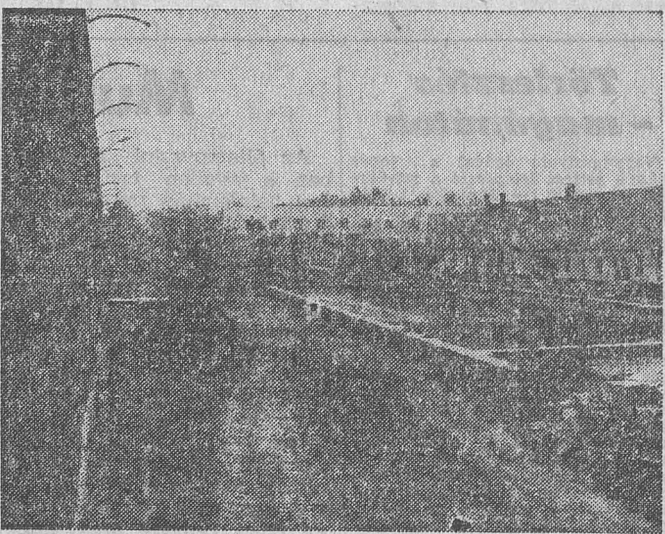
— En a magam részéről rendkívül hasznosnak és eredményesnek tartom a Pálhalmi Célgazdasággal való együttműködésünket. Véleményem szerint nagyobb szervezetszellel, megértéssel nem-

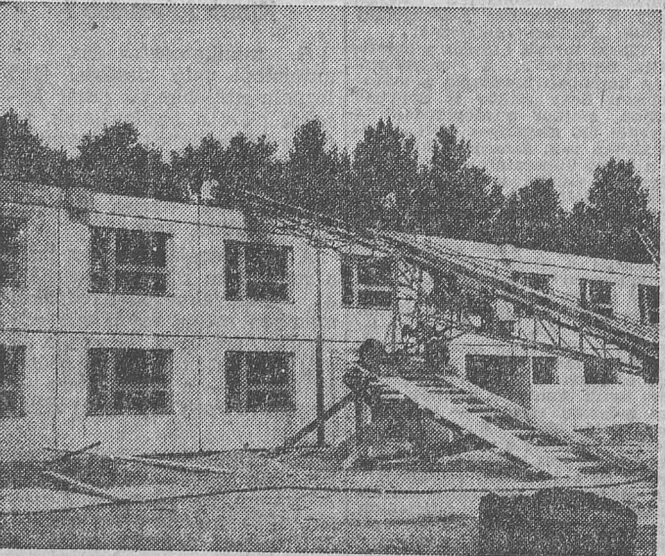
A korszert nagyüzem Sándorházán kívülről...

...és belülről

Épül a régiék helyén Bernátkúton az új körlet, az új kiszolgáló létesítményekkel együtt

Megújul a körlet Mélykúton is

csak további kiemelkedő népgazdasági értékeket állítunk elő, hanem aktívan hozzá segítjük az elítélteket, hogy szabadságuk után megtalálják helyüket a becsületes dolgozók

között. Úgy gondolom, hogy ez a fő cél — tette hozzá a parancsnok szavaihoz befejezésül Borovszky Ambrus.

— Zimm —

ÚJ ÉLET?

Az ember maga felelős a saját sorsáért. Felnevelő, kiröppen a családi fészekből, otthagya apját-anyját, a szülői házat s terem magának új otthon, új egzisztenciát, gyermekei születnek, s azokat neveli, egyszóval, részt vesz abban a hatalmas és ősi körforgásban, amit életnek nevezünk.

Az a szép ebben, hogy majdnem mindenki természetesen tartja, hogy így legyen, hiszen így történt ez elődeinknél is, s egyáltalán nem tartja a szülő áldozatnak, hogy felneveli, felnőtt gondolkodó emberré varázsolja azt a gyermeket, akinek életet adott.

Persze, vannak szép számmal olyan szülők is, akik alkalmatlanok a családi életre, akiknek egyszerűen nem lenne szabad megválaszolni. Tudom, ez kissé szokatlanul és furcsán hangzik, pedig a tények azt mutatják, hogy nem kevés alapja van eme megállapításnak. Mert miért is köt házasságot az a férfi vagy nő, aki hirtelen okkal vagy ok nélkül háttal fordít a családjának, felrúgja kötelességeit, mondván: utánam az özönvíz! s éli a maga felelőtlen életét?

Tóth János erkölcsi ámkofutása is akkor kezdődött, amikor elhagyta családját, feleségétől elvált, két gyereket az asszonyra hagyta s ő meg a kocsmákba, a barátságok, az ivócimborák közé helyezte át magát s vert gyökeret közöttük.

Holott addig, harminchétféves koráig, megbecsült tagja volt a városnak, ahol élt, s a gyárnak, ahol dolgozott.

Azóta viszont a börtönök járja, ha kiszabadul, néhány hét után ismét bent találja magát. Kitűnő szakmunkás volt, s most kisserű tolvajlásaival, lopásaival hívja fel magára a rendőrség figyelmét.

A Fővárosi Bv. Intézetben beszéltem vele, az előbb elmondottakkal ellentétben sugárzott a boldogságtól. Furcsa, ha a börtön folyosóján derűs, kicsattanó örömben várakoznak valaki: pedig Tóth János épp ilyen állapotban volt.

Nem is csoda, ha megmondjuk, hogy esküvőre készül. Minden iratot, engedélyt már beszerzett, s most üdvözült mosollyal várja a napot, amikor egybekelhet választottjával. Ő, aki már elhagyott egy családot, két gyermeket és egy asszonyt, akivel tizenöt évig megosztotta életét. Most harminckilenc évesen ismét boldog vőlegény. A menyasszony huszonhárom éves, mindketten betöréses lopás miatt kerültek börtönbe.

— Gondolja, hogy az új feleség, a leendő házastárs árnyéktartó ága lesz magának, s olyan új fejezet nyit az életében, amely lehetővé teszi mindkettőjük számára az erkölcsi felemelkedést?

— Biztos vagyok benne. Nagyon sokszor átgondoltam és mindenfelől körüljártam a mi közös ügyünket és határozottan tudom, hogy szeretjük egymást s hogy kitartunk egymás mellett jóban és rosszban.

— Nem zavarja magát az a tény, hogy egyszer már belebukott a házasságába? — Nem én buktam bele, hanem a feleségem, aki nem értett meg engem.

— Miben állt ez a meg nem értés?

— Például abban, hogy minden áldott nap pontos időben volt a reggeli, az ebéd, s a vacsora, s ha teszem fel, az egyik sverek tíz percet késett, a feleségem megverte.

— Nagyon? — Azt nem is engedtem volna, kiabált rá s esetleg adott neki egy pofont, de nem túl erőset!

— És ez magát mélyen felháborította, ойannyira, hogy elhagyta a családját?

— Nemcsak emiatt.

— Mi volt a legnagyobb ok?

— Hát, az, hogy konzervatív volt a feleségem.

— Hogyhogy?

— Például megkért arra, hogy mosogassak el, s aztán, mikor elmosogattam, meg sem köszönte, s még egy puszti sem adott érte, sőt, természetesen vette, hogy máskor is elmosogassak!

— Furcsa konzervativizmus ez, én inkább korszerűségnek, modern gondolkodásnak nevezném, s nem hiszem el, hogy lenne az országban olyan ember, aki nem mosogatott még el, de családja van és dolgozó, tehát kereső felesége. Hiszen nem a feleségnek tesz szíveséget azzal, ha részt vesz a férj a közös otthon fenntartásában! Gondolom, a maga felesége is dolgozott.

— Igen, sőt tanult is, esti iskolába járt.

— Na, látja, természetes, hogy igényelje a maga munkáját is, hiszen nem önös érdek, ha az egyik házastárs tanul, nemcsak ő, hanem a család is hasznát veszi, ha a feleség vagy a férj tanulmányai befejeztével magasabb anyagi és erkölcsi tőke birtokosa lesz. Ezen nincs mit fennakadni, sőt örülni és támogatni kell, nem pedig megróni és cserben hagyni!

— Segítettem én, takarítottam is, s amire megkért, megtettem. De aztán az lett belőle, hogy mindent nekem kellett volna csinálnom!

— Mi volt az a minden? Ha ugyanis mindketten dolgoztak, bizonyára a gyárban ebédelték, a reggeli és a vacsorát pedig a felesége készítette el, maga mosogatott, takarított, és talán mosott, ezenkívül mi az a ropant sok házimunka, ami ellen berzenkedett a férfiúi hiúsága?

— Minden felgyülemlett bennünk, s nemcsak bennem. Talán az volt a hiba, hogy nem ültünk le megbeszélni a dolgokat, s mire felismertük a veszélyt, már robbant a helyzet.

— Nekem az a gyanúm, hogy maga már akkor is be-benézt a kocsmákba, amikor még együtt volt a családdal. Vagy nem?

— Természetes, hogy elmentem a haverokkal, s ittam is, hiszen én kerestem meg az árát!

— Mennyit kerestett?

— Öt-hatezer forintot.

— Ha ilyen jól kerestel, hogyan keveredhetett bele lopásokba?

— Tudja, legtöbbször én fizettem, én vendégeltem meg a barátaimat, s ehhez sok pénz kellett.

— És mit lopott?

— Először elvittem az egyik munkatársam táskáját, ezért kaptam 10 hónap javító-nevelő munkát és öt százalékos bércsökkenést, de alig kezdtem meg a büntetésem, máris bíróság elé kerültem lopás miatt, s huszonhat hónapra ítélték.

— Mikor szabadult?

— Az idén március harmadikán, s már április 26-án letartóztatott betöréses lopás miatt. Három év fegyházat kaptam.

— És a menyasszonya?

— Ő néhány hónappal kevesebbet.

— Tehát, ő előbb szabadul, mint maga?

— Igen.

— És biztos benne, hogy megállja a helyét s nem kerül akkorra vissza, amire maga kiszabadul?

— Én bízom benne, s ő is bennem. Ez az érzelmi kapcsolat, ami közöttünk kialakult, ez képes arra, hogy levőrie az előttünk álló akadályokat. Biztos vagyok benne, hogy ketten megtaláljuk a boldogságunkat... A. J.

Több mint egymillió — kölcsön

MANAPSAG igen divatos dolog a kölcsönkérés. Kölcsönkérnek egy húszast, egy ötvenest vagy egy százast a barátok, a kollégák, a jó ismerősök egymástól a hónap végén fizetésig. Ha bűrtort, televíziót, hűtőszekrényt vagy valami más, nagyobb értékű háztartási berendezést vásárolunk, rendszerint az OTP által nyújtott hitelt vesszük igénybe; de akkor is, ha építkezünk vagy felújítjuk a lakásunkat. Mindebben semmi különös nincs, hiszen barátaink, ismerőseink könnyedén visszaadják a kért kis összeget; lehet, hogy egy másik alkalommal ők lesznek majd a kölcsönadók. Az állami kölcsön ugyancsak hasznos segítség, mert nem kell apránként rákospatni a pénzünket, amíg egy nagyobb összeg összegyűlik, hanem az áru átvétele után havi részletekben fizetjük vissza a kapott hitelt.

A kölcsönkérés veszélyesebb formája a magánszemélyektől felvett nagyobb összegű kölcsön. Általában az, aki nagyobb pénzással rendelkezik, szereti a pénzt minél nagyobb haszonnal forgatni. Ilyenkor az esetek többségében nem a tisztességes segíteni akarás, hanem a kapzsiság, a másik szorongatott anyagi helyzetének kihasználása rejlik a kölcsönadás mögött. A kölcsönadók a megengedettnél jóval nagyobb kamatot kérnek pénzüket használatáért,

s a tartozást bizonyító elismervényen az uszarakamatot magában foglaló összeget ismertetik el a rászorulóval. Vitis esetben egy tagadás, egy állítás ellenében nehéz eldönteni, mi is a valós helyzet; marad tehát a papíron, az aláírással elismert összeg visszakövetelése.

AZ ILYEN HELYZETEK elkerülésére egyetlen lehetőség van: a visszafizetés lehetőségeinek józan áttekintése. Különben ha valaki nem mérí fel az anyagi helyzetének a reális határait, könnyen úgy járhat, mint Szabó Józsefné pécsi kiskereskedő, aki 53 éves kora léte a kölcsönfelvételek vissza nem fizetése miatt jutott a börtönbe.

Szabó Józsefné 16 éven át dolgozott a Ruházati Bolt Vállalat alkalmazottjaként Pécsen. 1971-ben gondolt egy merészet és elhatározta, hogy kilép a vállalatától és nyit egy maszek divatáru-üzletet. Nyilván arra gondolt, hogy így jobban tudja kamatoztatni a hosszú éveken át szerzett kereskedelmi tapasztalatait. S mi tagadás: első hallásra az ember azt képzei el, hogy egy ilyen kis maszek „butikot” nyitni nem is lehet olyan rossz üzlet.

Az induláshoz Szabónénak sem volt elegendő pénze, ezért felkereste ismerőseit, s mindjárt kölcsönkért tőlük mintegy százhetvenezer forintot. Meg kellett vásárolnia az üzlethe-

lyiséget, azt hangulatot kis boltiá kellett alakítani, s nem utolsó sorban meg kellett tölteni árucikkkel. Az ismerősök adták a pénzt szívesen, hiszen ha valaki egy ilyen vállalkozásba fektet be, az hamarosan milliómos lehet, tehát garantáltan visszafizeti még a busás kamatot is — vélekedtek bizonyára magukban a kölcsönadók.

ILYEN ELOZMENYEK után nyílt meg Pécs város közepén a „Marcsi” divatárubolt. (A név a tulajdonos keresztnévnek becézett alakja: így ismerik őt szinte az egész városban.)

Szabó Józsefné szerint eleinte jól ment az üzlet, csak később, amikor az állami boltokban is megjelentek a divatos kötöttáru, trikók stb., akkor már inkább ott vásároltak, mert az olcsóbb volt. Enneképpen a boltot drágább, divatosabb holmikkal kellett telepakolni. Igen ám, de ez újabb adósságot is jelentett, mert az eladásból származó haszon nem futotta az adót, a kölcsön-visszafizetést meg az új áru vásárlásáért is, no meg a kamatot a kölcsönkért pénzüsszegek után.

Szabóné ismét kölcsönöket vett fel, persze nem azoktól, akiknek egyébként is tartozott már, hanem újabbaktól. Hogy mi történt, mi nem — nem tudni, de az üzlet nem lett kifizetődő, ismét nem jött a várt haszon.

Természetesen egy idő elteltével a kölcsönadók szerették volna visszakapni a pénzüket. Mivel erre Szabó Józsefnének nem volt megfelelő fedezete, a kamatot próbálta fizetni. Ez sem volt egyszerű dolog, mert — amint mondta — sok volt a megengedettnél nagyobb, úgynevezett tőkésített kamat. Végül összeapott a feje fölött az adósság hulláma, s a kölcsönadók egyike-másika feljelentette őt.

A vizsgálat folyamán azután fény derült mindenre: Szabó Józsefné több mint egymillió forintot vett fel regyvenhét embertől. Ennek az összegnek az évi ötszázalékos kamata is ötvetezer forint! Azt sem nehéz elképzelni, hogy az ő kölcsönadói ennél sokkal több kamatot kértek.

A beszélgetésünk időpontjában túl volt az első tárgyaláson. A bíróság ennek során csalásért hatévi börtönbüntetésre ítélte, de ő enyhítésért fellebbezett.

EZ CSAK EGYIK oldala a vele történeteknek, mert folyamatosan a kölcsönkért is vissza kell majd fizetnie. Nem biztos, hogy a börtönben töltendő idő alatt lesz annyi keresete. Szabadulása után már bőven túl lesz a nyugdíjkorhatárán, de dolgoznia kell tovább, hogy rendezze könnyelműen felvett adósságát. S mi lesz, ha egészségi állapota miatt esetleg nem tud dolgozni?

Úgy gondolom, esete szomorú, de tanulságos példája lehet a kölcsönkérőknek...

D. K.

Börtönben vagyok, életem rabok életét. Öröm és szomorúság igazán akkor keveredik bennem, ha visszagondolok gyermekkoromra. Örömet jelent már az is, hogy fiatal voltam és tiszta. Legnagyobb szomorúságot az okozta, hogy apámat nem ismertem. Sokszor próbáltam elképzelni, milyen is lehetett. Gondolatban többször elképzelttem külsejét, egyéniségét. Nem volt könnyű, mert anyám sohasem beszélt róla. Talán azért sem, mert keveset találkozottam vele is, és még kicsi voltam. Utoljára hat éves koromban láttam. Azt sem tudom, él-e, vagy meghalt.

Nyugodtan fogalmazhatnánk úgy is, hogy szüleim nem voltak, szülők nélkül nevelkedtem. De ha a teljes igazsághoz ragaszkodom, ezt mégsem mondhatom, mert igenis voltak emberek akikhez tartoztam, volt tüzehely, ahol gondoskodtak rólam. Mindig öszeszorul a szívem, ha rájuk gondolok. Számomra nagyapa jelentette a becsületességet, az emberséget. Benne láttam a megtestesült igazságosságot. Hatalmas természetű, hófehér hajával, pödörtölt bajuszával ma is előttem áll kedves alakja. A nagymama éppen ellenkezője volt. Törékeny, betegeskedő, folyton köhécseklő, fejkendő asszonyka volt, de jelleme sokban hasonlított a nagyapámra. A két jó öregget küldte a sors, hogy engem felneveljenek, stívár gyermekkoromat ők igyekeztek emberivé varázsolni.

Szegény jó nagyanyám volt nyiladozó fantáziám kiszívója. Betegyága mellett ülve órákig mesélt kiapadhatatlan türelemmel színesebbnél színesebb történeteket. Meséi most is emlékezetemben vannak, mint ahogyan paprikás krumplijának, fejes salátájának íze, zamata a számban. Mái is vallom, hogy ő tudta főzni a világon a legfinomabb ételt.

Nagyanyámnak mindig volt külön véleménye a világról. Ezt legjobban a Héderváry grófkortól szölvá érzékeltette velem is. Dús fantáziája, jó elbeszélő képessége elem rajzolta a gróf különöségeit, szélsőségeit, de bevezetett a kastély terméibe is, ahol ő mint szobalány dolgozott hajdanában.

A gróf évente csak egy-két hónapot tartózkodott a kastélyban. Ilyenkor a park sétányai még ápoltabbak, még

VÁLTOZÓ IDŐK

rendezettebbek voltak. A vörös salakjárak éles vonalban húzódtak a gyepszűt szegélyen. Esténként az ablakon át a szivárvány színeit szórták a drága csillárok fényei.

Nagymama elbeszélései szerint a kastélyban a vacsorát számomra minden képezelet felülmúló pompával tálalták fel a libériás inasok. Az asztalon finom porcelán, ezüst evőeszközök. A kristály poharak szikrázva verték vissza csillárok ragyogását. Nagyanyám meséivel életem varázsolta mindent, ami a kastély kertjének magas kerítésén túl közhíres halandó számára nem volt látható. Héderváry meséiben gyakran csak bolond grófnak nevezte. Miért? Mert naphosszat csak járkált ide-oda a kastély szobáiban, vagy a kertben, parkban, megfosztva magát attól az örömtől, amit egészséges ember számára a munka, a mozgás jelent.

Úgy emlékszem nagyanyám egy-egy meséjére, mintha magam is részese lettem volna az eseményeknek. Így vagyok a grófi kastéllyal is, melyben valójában sohasem jártam, nem léptem át a kapuját, mégis tökéletesen tájékozódtam terméiben, folyosóin, újsághirdetés révén kerültem a KÖZERT egyik pesti boltjába eladónak, majd hamarosan üzletvezetőnek. Beleszerettem az egyik lányba. Még menyasszonykorában hozzásegítettem, hogy eladónőből az üzlet pénztárosnője lehessen. Fél év múlva feleségül vettem. Szép boldogultunk!; sőt egyesek szerint túl szépen és túl gyorsan.

Hogy honnan volt pénzünk minderre? Természetesen nem a kettőnk tisztességes keresetéből, hanem a KÖZERT kasszájából. Együtt álltunk a bírósági tárgyalóteremben a bírói emelvény előtt, együtt verejtékeztünk az ítélethozatal alatt. Feleségem kevesebb börtönbüntetést kapott, nyolc hónappal előbb szabadult mint én.

Az első levelet nagyanyámék falujából, Hédervárról írta. Biztatott, hogy ne sokára én is szabad leszek. Fogadkoztam, hogy soha többé nem kell olyan pénz, amiért nem dolgoztunk meg. Levél után

gyobb haszonnal értékesítse hízott marháinkat? Nem jövedelmez kellően!

— **Kegyelmes uram!** Valóban szolidnak mondható a haszon, de semmivel sem kevesebb, mint a hasonló uradalomaké. Szabad lenne egy szerény megjegyzést tennem a kegyelmes úrnak?

— **Tessék!**
— **Ha kegyelmességednek az idén sem lesznek kisebbek monte-carlói utazási költségei, a bank csak jelzálogkölcsönt lesz hajlandó folyósítani. Ennek visszafizetését viszont a birtok jövedelméből nem tudjuk biztosítani.**

Nagyanyám, akit a grófhöz egy üzenettel küldtek a kastélyból a jószágigazgatói irodába, akaratlanul is tanúja lett ennek a beszélgetésnek.
A széthulló, eladósodó nagybirtok belső feszültségét reméltem érzékeltette nagyanyám néhány mondata. Szinte úgy éreztem, mintha én is ott álltam volna a jószágigazgatói irodában, szem- és fültanújaként a párbeszédnek.

Kereskedőtanuló lettem a „Hangya” szövetkezet községi boltjában. Ott targoncoskodtam nagyanyámék falujában. Segédlelvéllel a zsebemben, újsághirdetés révén kerültem a KÖZERT egyik pesti boltjába eladónak, majd hamarosan üzletvezetőnek. Beleszerettem az egyik lányba. Még menyasszonykorában hozzásegítettem, hogy eladónőből az üzlet pénztárosnője lehessen. Fél év múlva feleségül vettem. Szép boldogultunk!; sőt egyesek szerint túl szépen és túl gyorsan.

Hogy honnan volt pénzünk minderre? Természetesen nem a kettőnk tisztességes keresetéből, hanem a KÖZERT kasszájából.

Együtt álltunk a bírósági tárgyalóteremben a bírói emelvény előtt, együtt verejtékeztünk az ítélethozatal alatt. Feleségem kevesebb börtönbüntetést kapott, nyolc hónappal előbb szabadult mint én.

Az első levelet nagyanyámék falujából, Hédervárról írta. Biztatott, hogy ne sokára én is szabad leszek. Fogadkoztam, hogy soha többé nem kell olyan pénz, amiért nem dolgoztunk meg. Levél után

levél. Az egyikben azt írta, hogy dolgozik. Sikerül elhelyezkednie a községi termelőszövetkezetben, az állattenyésztésben a tehenészet borjúnevelőjében etető.

A vasútállomástól az utat gyalog tettem meg nagyanyámék házáig. Kiálltani lett volna kedvem, elillant a fáradtságom — pedig sokat gyalogoltam — amikor kezem a kőlényem tettem. Az ajtó zárva volt. Bezöngöttem az utcai ablakon. Félrehúzódtam az ajtóhoz és már futott is a fűtőhöz a feleségem.

A szobában a régi, szedett-vedett bútorok, melyeket talán nagyanyám kaphatott hozományul. De megakadt a szemem egy érdekes darabon, amelyre nem emlékeztem. Egy barokk stílusú, intarziás szobor volt. „Ez a kastélyból származhat — villant át az agyamon, de szemem tovább siklott a tetején álló váza úde szegfűcsokrára.

Másnap együtt mentünk be a termelőszövetkezet irodába. A grófi kastély — nagyanyám hajdani munkahelyének és gazdgró mesevilágának színhelye — volt a termelőszövetkezet központja. A hatalmas terem falairól lekerültek a Héderváry grófok őseinek életnagyságú olajfestményei, de a háborús géppisztolylövedékek becsapódásainak nyomai is eltűntek. Az irodában kellemes hűvös volt, az elnök barátságosan nézett rám:

— **Ön a felvételét kéri a tsz tagjai sorába.** Remélem tudja, hogy a mezőgazdaságban dolgozni nehezebb és sokkal fáradtságosabb, mint üzletvezetőként Pesten tevékenykedni?

— **Tudom —** választaltam bizonytalanul.

A marhahizlaldában tudunk az ön számára állatgondozói munkát biztosítani, havi háromezer forint jövedelemmel... Megfelel?

— **Persze —** választaltam —, de kérem, engedjen meg néhány szót! Örülök az előlegezett bizalomnak és mint a termelőszövetkezet tagja, mindent elkövetek annak érdekében, hogy a marhahizlaldás jövedelmezőbb legyen, mint a grófok idejében.

Az elnök zavartan köhhintett egyet. Szemmel láthatóan nem értette, miért tettem ezt a megjegyzést. Ő nem ismerte a múltat...

N. I.

Családi csapda?

Alacsony, vékony, fekete-hajú fiatalember Varga László, akivel Márianosztrán beszéltem. Szabadulási előtti napon, és ő, ahelyett hogy örült volna, egészen kétségbeesett. Vajon mi lehet ennek az oka? — tettem föl neki az első kérdést, s meglepő dolgokat mondott el.

— **Kérem, én súlyosan beteg vagyok,** epilepsziás már gyerekkoromtól, s ehhez járul még az, hogy szexuális életem teljesen zavaros, ugyanis homoszexuális lettem, s mindez így együttvéve — kilátástalanná teszi helyzetem. Tudom, hogy néhány hét múlva visszahoznak ide, vagy máshova, és én ezt nem akarom! Inkább öngyilkos leszek.

— **Sajnos, orvos nem vagyok,** tehát nem tudok magán segíteni, csupán azt tudom tanácsolni, hogy szabadulás után azonnal menjen orvoshoz, az beutalja a kórházba, s amit meg tudnak tenni, bizony megteszik magáért is, éppúgy, mint más betegért.

— **Igen, ezt fogom tenni.**

— **Van pártfőgője?**

— **Van.**

— **Akkor máris sokkal könnyebb a helyzete, mint ha csak a maga erejére lenne utalva. A pártfőgője gyorsabban és hatékonyabban tud magán segíteni.**

— **Bár úgy lenne, én már nem bízom semmiben.**

— **Ne felejtse el, nincsen egyedül, hiszen élnek a szülei, testvérei, s azok is segítenek magán, hogy minél előbb talpraálljon!**

— **Pont ők? Hiszen miatuk vagyok ilyen nehéz helyzetben. Ők zsigereltek így ki, hogy valóságos élőhalott vagyok, félek kimeneni a börtönből.**

— **Miért? Mi történt magukkal?**

— **Hatan vagyunk testvérek, az anyám szívbetege, az apám alkoholista, a testvéreim nem törődnek sem velem, sem a szülőkkel, s nem mondom, nekik van igazuk! Nem akarnak úgy járni, mint én, aki ma már roncs vagyok.**

— **De miért?**

— **Várjon egy pillanatra, jövők azonnal megmutatom a levelet, amit szüleim írtak, amiért most teljesen kétségbe vagyok esve.**

Futva, rohamléptekkel távozok, s egy pere múlva máris lobogtatja a levelet.

— **Tessék, olvassa el!**

— **Nincs ebben a levélben semmi különös, természetes, hogy várják magát, s az is, hogy már nehezen várják, és számítanak magára, hogy szabadulása után sokat segít időse, beteg szüleinek. Miért van ettől úgy kétségbeesve, hiszen a világ legtermészetesebb dologja, hogy a gyermek, ha teheti, gyámolítja megrokkant szüleit?**

— **Hát maga sem érti? Ez azt bizonyítja, hogy hamarosan újra börtönbe kerülök! Hát mit gondol, hogy mit tudok én nekik segíteni, én, aki betegesebb vagyok, mint ők — ketten együttvéve! Azt kívánják tőlem, hogy újra lopjak, hazudjak, csaljak, s legyek szélhámos, de én nem akarok olyan életet, mint előzőleg!**

— **Csak nem azt akarja mondani, hogy mindazt,**

amit maga elkövetett a szülei sugalmazták?

— **Mit, sugalmaztak?!** Kényszerítettek, érti, kényszerítettek, nem veréssel, hanem könyörgéssel, mindíg megsajnáltam őket, és vittem nekik a pénzt, napi 150—200 forintot. S mire kellett, itálra, nehogy azt gondolja, hogy nem tudtak volna nélkülem megélni! Nagyonis megtudták. Mióta bent vagyok, ez már három év, mit gondol miből éltek?

— **Nézze, maga már nem gyerek, ha ennyire tisztában van azzal, hogy mit akarnak magától a szülei, akkor miért megy haza, miért nem megy egyből al-bérletbe, vagy munkásszállóra, vagy költözik el Pestről, s letelepszik egy vidéki városban, ahol senki nem ismeri magát, s kezd új életet?**

— **Ma már nem tudok dolgozni, vaaha tudtam, még gyermekként is többet kerestem, mint az apám. fűrge és élelmes pesti kölyök voltam, például megvettem az újságokat és vonatoztam, volt úgy hogy átvitt újságostól a vonat Csehszlovákiába, minden lapot eladtam, s nevetni fog, boldogan adtam oda a pénzt a szüleinek. És ezt használták ki.**

— **De, hogyan és mire?**

— **Legutóbb a kórházakban szélhámoskodtam,** papokat hívtam föl egy képzelt orvosnő, dr. Kovács Mária nevében, s elmondtam, hogy van itt öngyilkossági kísérlet miatt egy ember, aki mélyen vallásos, s nem akar szólni senkihez, nem tudjuk, hogy kicsoda és miért akart meghalni, mindenáron pap-pal akar beszélni, ha őnt fölkeresi, levelem mindenben a segítségére.

— **És segítettek?**

— **Igen.**

— **Mit tudott magán segíteni egy pap, magán, akinek nem lelki vigaszra, hanem pénzre volt szüksége?**

— **Pénzt adtak.**

— **De, mire?**

— **Az volt a mesém,** hogy munkahelyem lenne már, de nincs lakásom, s addig nem állhatok munkába, míg nincs bejelentett lakásom, már szerettem al-bérletet, be is fogadnának, de előre kell kifizetni hat-havi bért, s ebben kérem az ő és az egyház segítségét.

— **Mennyit adtak?**

— **Változott az összeg,** ezertől-négyezerig, természetesen forintban.

— **Hány papot kerestett meg?**

— **Huszonnyet.**

— **Hogyan leplezték le?**

— **Érdeklődtek a papok,** hogy s mint vagyok, s mit-után sem én, sem az orvosnő nem volt a kórházban, lassanként feljelentettek, s aztán már ment minden, mint a karikacsapás, a rendőrségen ismertek.

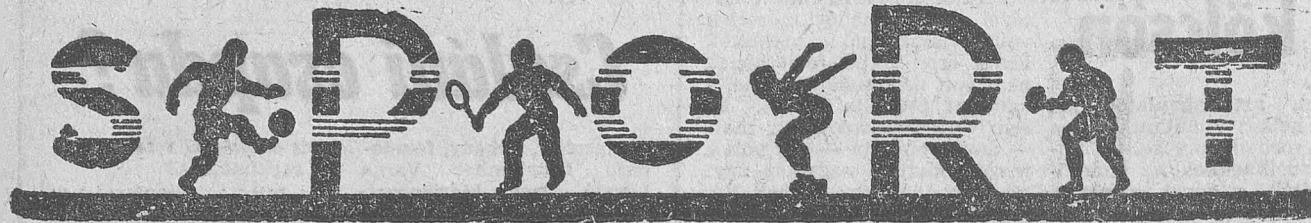
— **Nem csodálom, hogy nem akarja folytatni a szélhámoskodást, de ez, hiánya el, csak magán múlik. Még fiatal, huszonhét éves, gyógyuljon, és dolgozzon... s a mesék helyett a valósággal foglalkozzon!**

A. J.

NYOMTATOTT NAGYBETŰKKEL a beküldő neve

Születési év, hónap, nap

bv. intézet

LABDARÚGÁS NB I.

Kétszer 3:0 a Népstadionban

Három forduló után, már a főszezon küszöbéhez érkezett (hazai és nemzetközi vonalon) a labdarúgás, s ez kifejezésre jutott az érdeklődésben. A bajnokság negyedik játéknapján a kilenc találkozó az első idényben) meghaladta a százazret, közülük a Népstadionban csaknem negyvenezren voltak kíváncsiak a százszázékos Honvédra, a továbbra is komoly szerepet játszó MTK-VM-re, a feljavult Ferencvárosra és végül a Vasasra, amelytől most már a szurkolói jobb játékot vártak.

Félorá boldogság

A csapatok pedig nehezen lendültek játékba az MTK-VM — Bp. Honvéd találkozón. Hosszú percek az eseménynek számított, ha egy támadás két adogatásból állt. Később azonban javult a játék, a Kovács-Burg-duó jóváltából fénybe került a kék-fehér csapat, sőt Morgós gáncsolásáért 11-eshez jutott. A büntetőt azonban Aszalai remegő lábakkal mellé lölte.

A második félidőben viszont már Pál, Lukács és Bodonyi révén fénybe került a Honvéd, remek, gyors adogatásokkal, ügyes trükkökkel röpké fél óra alatt háromgólos előnyhöz jutott. Pedig Brúnyi kapus többször kézzel, lábbal, sőt fejjel is hátrított. Mindez azonban kevés volt, Lukács szerelte az első Honvéd-gólt fejjel.

Bodonyi átadását követően (1:0). Ezután Bodonyi következett: két „hinta-palinta” csel után talált az MTK-kapuba (2:0), majd Nagy (Pál önzetlensége folytán) akciója után máris 3:0 lett az eredmény.

Ebedli, Nyilasi, Mészöly

Nincs FTC Mucha nélkül — igazolódott be a Népstadion esti, Ferencváros—Vasas mérkőzésén, a 11-es számmal játszó futballista jóváltából könnyen jutott kétféle előnyhöz csapata. Előbb egy cselorozata után megítélt szabadrúgást Ebedli csavart, erős lövéssel küldött a sokadszor aktivizált Tamás hálójába (1:0). Néhány másodperccel később Mucha labdáját Nyilasi kapta (igazolva, hogy nem felejtett el futballozni), s két megtévesztő mozdulat után talált a Vasas kapujába (2:0). A szünet előtt Palotai játékvezető Zomborit kiállította.

Az FTC a második félidőben is jobb volt, és Mészöly újabb góljával megérdemelten győzött 3:0 arányban.

Nincs tekintély

Az első akciót a vendégek vezették, de ezt követően hamar kiderült, hogy a Diósgyőrben nincs bajnoki tekintélytisztelet. A hazai piros-fehérek hamar átvették a játék irányítását, s mindkét félidőben jelentős fölényt harcoltak ki. Ebben része volt a közepes tel-

jesítményt nyújtó Ú. Dózsnak is. De vitathatalan, hogy a DVTK ezen a találkozón csupán csatárai gólképtelensége miatt nem tudta mindkét pontot megszerezni. Amíg az első félidőben a diósgyőriek legalább 8—10 alkalommal bekerültek az ellenfél 16-osára, addig a Dózsa ebben a játék-résben mindössze négy említésre méltó akciót vezetett.

A második félidőben csupán annyit változott a játék képe, hogy többet „használták” a középpályát. Az eredmény 0:0 maradt.

Öngóllal

Az első félidő jobbára hazai fölényt hozott, s két Haladás-kapufát. Szünet után a szombathelyiek nagy hajrába kezdtek, de gólt csak szerencsés körülmények között szereztek a 74. percben. Hauzer beadása Szántó — V. Izzó — védő fejről a kapuba hullott (1:0).

Megyeiek egymás között

Az első játékrészben kizárólag Szigeti Kapus — MAV Előre — tétőlélő kirúgásai révén jutott el a labda a hazai kapu közelébe, de a dunajvárosi mezőnyfőlény csak a 34. percben érett góllá, amikor egy remek Sulia—Kuti — Szepessy-támadás után, a középcsatár könnyedén perditett a jobb sarokba. Szünet után a 69. percben az alapvonalról Bartók lötte középre a labdát, és a Fajkuszt által vezetett labda Gellér lábáról pattant a hálóba (2:0). Így a rutinosabb csapat győzött a Fejér megyeiek mérkőzésén.

Szervezett védekezés

Lantos Mihály, a Videoton edzője a találkozót „tétmérkőzésként” jellemezte az előzetes beharangozóban. Nos, ez nem sok jót hozott a hazai Videotonnak. A mezőnyben is lassan, körülményesen ment az adogatás, a 16-oshoz érve pedig elfogyott a tudomány, mivel szervezett védekezéssel találta szemben magát. A mérkőzés két gólja tíz percen belül esett, az első félidőben. Így: Videoton—Tatabánya 1:1.

Első pont

Nagy lelkesedéssel kezdett az eddigi pont nélkül álló Békéscsaba, de a göröcs akarási békllyóba kötötte a lila-fehér játékosok lábát. A Csepel ezt kihasználva ötletesen, szervezeten futballozott, fénybe került, de helyzetei közül csak egyet használt ki Somogyi révén. Egy óra elteltével — a sikeres cserék után — feltámadt a Békéscsaba és óriási hajrával Budavári góljával (az első a szezonban) egyenlített és otthon tartotta az egyik pontot (1:1).

Gyengék randevúja

Zalaegerszegen (6000 néző) az első félidőben nagy volt a hazaiak mezőfőlénye, de a gyámoltalan ZTE-támadók nem tudták áttörni az alaposan megszervezett győri védelmet. Fordulás után már valamivel változatosabbá vált a játék — két helyzet kihagyása után — Hannich révén a győriek betaláltak a kapuba is (0:1).

Jó csere

Pécs (6000 néző) az első félidőben alig történt valami. A PMSC mezőnyfőlényben játszott, de a tarjániak fegyelmezetten védekeztek. A szünetben jól cserélt a Pécs, a Dobány helyett beállt Lingl a 46. percben Lutz beadását két lépéssről a hálóba továbbította és ez az 1:0-as győzelmet jelentette a hazaiak számára.

NB II.

Gólrékor a Keleti csoportban

A 6. forduló általában a papírforma eredményeket és az otthon játszó csapatok sikerét hozta. Idegenben egy csapat sem nyert. Szép számmal akadt döntetlen eredmény, főleg a Középcsoportban, itt 9 találkozóhoz hét végződött pontszózkodással.

Az egyes csoportokon belül nagy előrelépés mutatkozik a gólszerzésben. A Keleti csoportban 36 gól, a Középcsoportban pedig csupán 11 gól esett.

A PVSK továbbra is százszázalékos, a BVSC, a Budapest és a Nyiregyháza pedig veretlen.

Nyugati csoport

Bábolna—Olajbányász	2:0
Rákóczi SE—Oroszlány	1:1
MAV NTE—Bauxitb.	0:0
Pét—Répcelak	2:2
Füzfő—Komló	0:0
KOMÉP—Ajka	3:1
PVSK—Bakony V.	2:0
MAV DAC—Kaposvár	3:1
Soproni SE—Dorog	3:0
Szekszárd—Sábaria	2:0

Az élcsoport: 1. PVSK 12 p., 2. MAV DAC 9 p., 3. Komló 8 p.

Keleti csoport

BTASK—DMTE	1:1
Ózd—Gyöngyös	1:0
DVSC—Sz. MAV	2:0
Szarvas—MVSC	4:1
Kazincbarcika—HMSE	6:2
Szabó L. SE—Borsodi B.	2:0
Nyiregyháza—Leninváros	2:0
SZMTE—Eger	3:2
Papp J. SE—Kisvárdá	6:1
Lehel SC—Gyula	1:1

Az élcsoport: 1. Nyiregyháza 11 p., 2. Kazincbarcika 10 p., 3. DVSC 10 p.

Középcsoport

Vác—SZEOL	1:1
Kecskem. SC—D. Újv. Ép.	1:0
Szegedi D.—Pénzügyőr	0:0
Bem J. SE—Ikarus	2:0
Dunakeszi—Volán SC	1:1
BVSC—Építők SC	0:0
Bp. Spart.—Budafok	1:1
Ganz—MÁVAG—KKFSE	1:1
Balassagy.—22. sz. Volán	0:0
BKV Előre szabadnapos	

Az élcsoport: 1. Volán SC 9 p., 2. BVSC 9 p., 3. KSC 8 p.

Elment egy nagy kapus...

A harmincas évek egyik legkiválóbb, azóta legendás kapusa, a spanyol Ricardo Zamora 77 éves korában elhunyt. Huszonnégy éves volt, amikor pályafutása alatt egyetlen alkalommal Budapesten is szerepelt 1925-ben. A mérkőzésen Spanyolország csapata 1:0 arányban győzött az Üllői úti sporttelepen, a minden eddigi nézőcsúcsot felülmúló 34 850 ember előtt.

Történt ez azért is, mert Zamora híre már eljutott Magyarországra is. Ricardo sapkában védett, hírnevéhez méltóan, míg a másik oldalán az akkor már évek óta a legjobb Zsák Károly — ez a kapussors — a lába között engedte be a labdát. Ezzel győztek a spanyolok 1:0-ra. Zamora sapkáját lengetve vonult társai az öltözőbe — „legyőzte” Zsákot is. Egy év múlva a visszavágón, Vigóban a magyar labdarúgók újra szembe találták magukat a neves spanyol kapussal. Onata és Borsányi gólt is lőtt, de a spanyolok mégis győztek 4:2-re.

Zamora ezután 1936-ig sikeresen védett. Nem is olyan régen még a Bilbao—Vasas mérkőzésen ő közönlötötte kitűnő utódját, Irribart, aki elsőnek haladta túl 46. válogatottságát.

KUPASZERDA

Győzelem, vereség, döntetlen

Európa őszi első kupaszereplésén a magyar együttesek közül az Ú. Dózsa (EK) reménykeltő döntetlennel rajtolt Brnóban, de akár megnyerhette is volna, a Ferencváros (KEK) otthonában 2:0 arányban bizonyult jobbnak a svéd Kalmarnál, de csak saját magát okolhatja, hogy nem nagyobb arányban diadalmaskodott. Az UEFA Kupában az MTK-VM Temesvárott 2:0 arányú vereséggel hagyta el a pályát, s alaposan meg kell küzdenie azért, hogy továbbjuthasson. Ugyanebben a sorozatban a Bp. Honvéd jó rajtot vett, továbbjutása biztos.

A további találkozók több érdekes, sőt meglepő eredmény is akadt. Az EK-ban a Nottingham 2:0-ra verte a szipercsapat Liverpoolt, az albán Vlaznia ugyanilyen arányban a bécsi Austriát. Az UEFA-versengésben a Mönchengladbach 5:0-ra lépte a Sturm Grazot, a D. Berlin 5:2-re a belgrádi Crevena Zvezdát, a Torpedó Moszkva 4:0-ra a Moldét. Jól sikerült kupanap volt a futball világmennyi varázsával — izgalmaival, váratlan fordulatokkal. Folytatás: két hét múlva.

EEK:

Ú. Dózsa—Z. Brno 2:2 (1:0)	
Vlaznia—Austria	2:0
Partizán—Dresden	2:0
Lintfeld—Lilleström	0:0
Haka—D. Kijev	0:1
Malmö—Monaco	0:0
Fenerbabcse—Eindhoven	2:1
FC Bruges—Wisla	2:1
AEK—Porto	6:1
Odense—Lok, Szófia	2:2
Juventus—Rangers	1:0
Nottingham—Liverpool	2:0
Omonia—Bohemians	2:1
Real Madrid—Niederkorn	5:0
Grasshoppers—Valetta	8:0
FC Köln—Akranes	4:1

UEFA:

Politechnika—MTK-VM	2:0 (1:0)
Bp. Honvéd—Adanaspor	6:0 (1:0)

Everton—Finn Harps	5:0
Standard Liège—Dundee	1:0
Pitești—Panathinaikos	3:0
D. Berlin—Crevna Zvezda	5:2
Pallooseura—B. Kopenhagen	2:1
Jena—Lierse	1:0
D. Thibilzi—Napoli	2:0
T. Moszkva—Moide	4:0
Start—Esbjerg	0:0
CSZKA Szófia—Valencia	2:1
Hajduk—Rapid	2:0
Elfsborg—Strasbourg	2:0
Basel—Stuttgart	2:3
Braga—Hibernians	3:0
Jeunesse Esch—Lausanne	0:0
Twente—Manchester City	1:1
A. Bilbao—Ajax	2:0
Nantes—Benfica	0:2
Gijón—Torino	3:0
Duisburg—Lech	5:0
Dukla—Lanerossl	1:0
Galatasaray—West Bromwich	1:3
Milan—Lok, Kosice	3:0
Arsenal—Lok, Leipzig	3:2
Hibernian—Norrköping	5:1
Mönchengladbach—Sturm Graz	5:1
Herta—Trakia	0:0
Larnaca—Slask	IX. 17.

KEK:

Ferencváros—Kalmar 2:0 (2:0)	
Bodoe Glimt—Union Sportive	4:1 0:1
Craiova—Düsseldorf	3:4
Z. Sosnowiec—Innsbruck	2:3
Shamrock Rovers—Apoel	2:0
PAOK—Servette	2:0
Marek—Aberdeen	3:2
Floriána—Internazionale	1:3
Beveren—Ballymena	3:0
Rijeka—Wrexham	3:0
AZ 67—Ipswich Town	0:0
Frem Köpenhagen—Nancy	2:0
Valur—Magdeburg	1:1
Barcelona—Donyeck	3:0

Dr. Csanádi Árpád a hazai és nemzetközi sportéletéről

Dr. Csanádi Árpád, az OTSH elnökhelyettese, a NOB végrehajtó bizottságának tagja, egy, a közelmúltban adott nyilatkozatában — amelyből néhány részletet közlünk — a magyar és a nemzetközi sportélet néhány aktuális kérdésével foglalkozott.

A magyar sportolónak az utóbbi idők világversenyein nyújtott mérsékelttel teljesítményével kapcsolatban elmondta, hogy ezek miatt nem látnak okot az olimpiai felkészülés elveinek megváltoztatására, de ha szükséges, egyes sportágakban módosításokat, változásokat vezetnek be.

Mint a NOB végrehajtó bizottságának tagja, dr. Csanádi Árpád szövege a Los Angeles-i olimpia ügyéről. A NOB tagjai ezekben a napokban küldik el szavazataikat Lausanne-be, és amennyiben legalább meggyőten Los Angeles mellett döntenek (89 tagja van a NOB-nak), akkor ott lesz az 1984. évi nyári olimpia. Am csak akkor, ha az október 7-i határidőig Los Angeles is megküldi a szükséges garanciákat a NOB-nak.

A sajtóértekezleten szó volt arról, hogy a labdarúgó VB-n szerepelt európai és dél-amerikai játékosok nem kerülhetnek be országuk csapatába. „Ez diszkriminatív döntés, elentétben áll a NOB elveivel” — mondta Csanádi Árpád, aki az úszó-világbaajnokság alkalmából találkozott Joao Have-

langes-zsal, a FIFA elnökével, és ott szóba hozta ezt a kérdést. Moszkvában minden labdarúgónak játékjoga van, akit saját országa olimpiai bizottsága benevez; tehát a FIFA-nak felül kell vizsgálnia döntését.

SAKK

Döntetlen a 20. játszma

Bár a 20. játszma függőben hagyása után általános volt a vélemény, hogy Karpov nyeresésre áll, a folytatás során a szívósan védekező Korcsnojnak sikerült kiharcolni a döntetlent a sakkvilágbaajnoki párosmérkőzésen.

A függőállás: VII. (Karpov) K7, V6, F6, F6, gy a4, b5, d7, f2 és g2 (9) Söt.: (Korcsnoj) K7, V6, B4, He6, gy b6, f7, f4, g5 és h5 (9)

Következő: 42. Vd6 (Karpov) borított lépése. Korcsnoj ellen-támadása 42. Vb6-ra is veszélyes lett volna) 42. — g4 43. Kf1, g3 44. Vc5, h4 45. a5, ba: 46. b6, Vc5 47. He5, Bb8 48. b7, Hb8 49. Be8, Kf6 (9). — Hc6? 50. Bb8: Hb8: 51. d8v nyer) 50. fg: fg: 51. Ke2, Kf7 52. Ff3, a4 53. Be4, Kf6 54. Ba3, Ke7 55. Bb4, Kd7: 56. Bf4, Kd6 57. Bb4, Kc7 58. Bc4, Kd7 59. Fg4, Ke8 60. Be4, Kf8 61. Fd7, Bb7: 62. Be8, Kf7 63. Bd8: Bb7? döntetlen. 64. Kf3-ra nyavnis Bd2, majd Kf6-e7 után sötét visszanyeri a tisztet és elméleti döntetlen állás jön létre.

A mérkőzés állása tehát marad 4:1 Karpov javára.

Bravó, Kuba!

A kubai röplabdasportháromsztesztandós szisztematikus és új alapokra helyezett felkészülésének gyümölcse érett be Leningrádban: a női válogatot, megelőzve Japánt és a Szovjetuniót, pompás játékkal világbajnokságot nyert. Tizenkét évvel ezelőtt vette át a formálódó kubai válogatott irányítását a csapat jelenlegi mestere, Eugenio George. Az együttes az 1970-es várnai világbajnokságon nyolcadik, négy évvel később Mexikóban hetedik lett. Ezt követően sokrétű fejlesztési programot dolgoztak ki, tapasztalatseréken vettek részt, sőt már 1975-től elkezdték a készülődést a mostani világbajnokságra. Ennek során idén 32 találkozóon vettek részt — többek között a magyar válogatottal is mérköztek —, s teljesítményük százszázalékos volt. A játékosok magasak, ruganyosak és

fiatalok, a legidősebb, Mercedes Perez 27 éves, a legfiatalabb a 18 éves Libertad Gonzales. Az átlagéletkor 21 év, a magasság 176 centiméter és teljesítményükre jellemző: a világbajnoki tornán mindössze két szettet vesztek.

Kubai ökölvívók New Yorkban

Egyesült Államok—Kuba ökölvívó mérkőzés lesz október 6-án New Yorkban. Az együttesek eddig kétszer találkoztak, a kubaiak Houstonban 14:8, Havannában 16:6 arányban győztek. A mostani versenyen minden valószínűség szerint indul a kétszeres olimpiai és világbajnok nehézsúlyú Teofilo Stevenson, bár hivatalosan még nem tették közzé az összeállításokat.

ELSŐ FORDULÓ

Eredmény:

1. Vasas—Ú. Dózsa	1 X 2	.....
2. FTC—MTK-VM	1 X 2	.....
3. Dunaújváros—Honvéd	1 X 2	.....
4. Videoton—ZTE	1 X 2	.....
5. DVTK—MAV-Előre	1 X 2	.....
6. Vasas Izzó—Csepel	1 X 2	.....
7. Tatabánya—Rába	1 X 2	.....
8. Békéscsaba—Pécs	1 X 2	.....
9. Haladás—Salgótarján	1 X 2	.....

TUDOMÁNY TECHNICA

Páratlan manőver: a Szozjuz-31 áthelyezése

Az űrhajózás történetében páratlan manővert hajtott végre a Szozjuz-6 űrállomás két űrhajósa, Vlagyimir Kovaljonok és Alekszandr Ivancsenkov: az űrállomás megfordításával a Szozjuz-31 űrhajót áthelyezte az űrállomás hátsó kikötőhelyétől az első kikötőhelyre, a főbejárathoz. A manővert úgy hajtották végre, hogy Kovaljonok és Ivancsenkov átszállt az űrhajóba, szétkapcsolta azt az űrállomástól, kisebb távolságra eltávolodott a Szozjuz-6-tól. Ezt követően az űrállomást távirányítással megfordították rövidebb tengelye körül, s újra összekapcsolták vele az űrhajót.

A példátlan manővert azért hajtották végre, hogy a Szozjuz-31 a főbejáratához kerüljön, s ezzel szabadabbá váljék az „alkalmi” látogatók és a teherűrhajók számára szükséges hátsó bejárat, illetve bármikor nehézség nélkül működésbe lehessen helyezni az űrállomás fő hajtóművét, amely a hátsó bejáratnál van.

Mint ismeretes, az űrállomásnál a szovjet NDK-űrkötőtér látogatása idején „űrhajócsere” hajtották végre: Bikovszkij és Jahn azon az űrhajón, a Szozjuz-29-en tért vissza a földre, amely annak idején a Szozjuz új, állandó személyzetét vitte fel az űrállomásra, a csere az indokolta, hogy a Szozjuz-29 — ekkor már nyolcvan nap óta volt a világűrben és egyes berendezéseinek működése csak meghatározott ideig garantálható.

A cserevel viszont az „új” űrhajó, a Szozjuz-31 a hátsó bejáratához került. Az űrállomás és az űrhajó összekapcsolásának konstrukciós megoldása azt igényli, hogy hosszabb út idején a „kikötött” űrhajó a főbejáratnál legyen, így a hajtóművet bármikor működtethetik és szabad az út az újabb látogatók számára.

Kovaljonok és Ivancsenkov előbb kipróbálta a Szozjuz-31 műszereit, berendezéseit, űrhajót öltött, hogy adott esetben akár Földre is visszatérhessen. Lezárták az összekötő nyílásokat, elvégezték a szükséges ellenőrzéseket, majd jelentették, hogy készek a szétkapcsolásra.

A földi központ jelentése és az űrhajósok beszámolója szerint a manőver zavartalanul ment végbe, minden műszer és berendezés kifogástalanul működött. Kovaljonok és Ivancsenkov folytatja útját a Föld körül.

Mesterséges hús — tejből

Hollandiában több évtartó kísérlet után megszületett a „tejhús”. A tejből készült hús ízletesebb, mint amit szójából vagy algákból készítenek. A „tejhús” mesterségesen kialakított rostszerkezete hasonló a marhahúshéhoz. A „tejhús” sok könnyen emészthető fehérjét tartalmaz és így értékes eleme lehet a racionális táplálkozásnak.

Földrengésbiztos házak

A japánok még jól emlékeznek az 1923. évi tragikus földrengésre, amelynek 143 000 ezer ember esett áldozatul. A szeizmológusok a jövőre nézve sem tartják kizártnak hasonló kataklizmák lehetőségét, ezért a japán építésszakarra törekednek, hogy fokozzák az új épületek földrengésbiztonságát. Nemrég 50 emeletes felhőkarcoló épült Tokióban, amelyet sajátos felfelé keskenyedő formája állítólag biztonság tesz még a legerősebb földrengéssel szemben is.

A Föld titkait kutató óriáskamera

A Szozjuz-31 űrhajó két utasának, Valerij Bikovszkijnek és Sigmund Jahnnek az is a feladata volt, hogy a Szozjuz-6 fedélzetén — a két házigazdával, Kovaljonokkal és Ivancsenkovval együtt — az úgynevezett több spektrumú fényképezőgépet, az MKF-6 továbbfejlesztésével kapcsolatos megfigyeléseket is elvégezzék.

Ennek a kamerának első kipróbálója Bikovszkij volt: ő készítette vele a Szozjuz-22 fedélzetén az első felvételeket.

Az MKF-6 fényképezőberendezéshez hasonló jelenleg sehol a világon nem létezik. Erdemes tehát ezzel a különleges kamerával megismerkedni.

Az űrkutatás egyik fő feladata a Föld vizsgálata űrhajókról és mesterséges holdakról. Az így szerzett ismeretek a legkülönbözőbb földtudományokat gazdagították: a geológiát, a geomorfológiát, a hidrológiát, a biológiát, az éghajlatot, a légkörfizikát, a talajtant, az ozeonológiát, az erdőtant stb. Szovjet kutatók más országok tudósaival összefogva nagy figyelmet szentelnek olyan újabb műszerek és módszerek kutatására és kifejlesztésére, amelyek a Földnek a levegőből, a világűrben való jobb megismerését segíthetik. Ennek a kutatási programnak egyik eleme volt az a vizsgálatsorozat, amelyet az MKF-6 többszínűképtartományos kamerával végeztek. Ezt a fényképezőgépet az SZTA Űrkutatási Intézeté közzösen fejlesztette ki a jénai VEB Carl Zeiss szakembereivel.

Egy spektrum nem elegendő

A közönséges fénykép- és televíziófelvételek csak egy színképtartományt fognak át. A felvevőkészülék a felvenni kívánt tárgyról érkező információkat csak egyetlen színképtartományban rögzíti. Rendszerint azokra a sugarakra érzékeny, amelyek abba a színképtartományba tartoznak, amely a látható fény frekvenciáját tartalmazza.

A tudósoknak azonban még sok egyéb adatot kell megszerezniük, ha közönséges fekete-fehér felvételekből azokat a valóban hasznos információkat ki akarják nyerni, amelyeket a tárgyak fényképe nyújthat. Támazkodniuk kell az objektumok mértani adataira, alakjukra, térbeli eloszlásukra, egymáshoz viszonyított helyzetükre, felületi fényességükre és különböző károsító tulajdonságaikra. Ez annyit is jelent, hogy az évszázakos változásoknak megfelelő természeti sajátosságokkal is összefüggésbe kell hozni a földi tárgyak kölcsönviszonyban lévő adatait.

Számos olyan feladat is adódik azonban, mely fekete-fehér felvételekkel nem oldható meg, hiszen például a különböző erdőfajták vagy talajok az ilyen fényképeken egészen egyformának látszanak. Különböztetni csak úgy lehet, ha egy további paramétert is bekapcsolunk a vizsgálatokba, például a fényesség színképen belüli eloszlását, azaz a fényességnek a fény hullámhosszától való függését is figyelembe vesszük. Ahhoz, hogy az adott

tárgyak fényességének színképen belüli eloszlásáról képet kapjanak a tudósok, az egyes felvételeket néhány kellően keskeny színképzónára kell korlátozni.

Színes felvételek több dimenzióban

Az MKF-6 kamera hat színképtartományban készíti a felvételeket a földfelszín ugyanazon részéről. Így azt mondhatni, hogy színes felvételeket ad több dimenzióban. Az ilyen felvételek sokkal gazdagabb információkat adnak az eddig készült színes felvételeknél is, és a vizsgált földi tárgyaknak már a színképekarakterisztikáját adják meg.

Ezeket az adatokat betáplálják elektromos számítógépekbe, amelyek összehasonlítják az adatokkal, amelyeket előzőleg helyeztek az emlékezőegységébe, és ennek alapján állapítják meg, hogy a felvétel melyik objektumot ábrázolja.

Végezhető alaposabb, részletesebb elemzés is. Tételük fel, hogy a kép a földfelszín olyan részletét ábrázolja, amely meghatározott mezőgazdasági növényvel van bevetve. A növény minden fejlődési fázisát más-más színkép jellemzi. Ha a számítógép memóriáegységébe előzőleg betápláltuk ezeket az idő függvényében bekövetkező színképváltozásoknak az adatait, akkor nem nehéz megállapítani — a kép alapján —, hogy a növény érésének melyik stádiumában van, sőt azt is kiszámíthatjuk, hogy milyenek a terméskilátások.

A természeti gazdaságot a Szovjetunióban első ízben a Szozjuz-12-ről és a Szozjuz-13-ról vizsgálták meg több színképtartományban. Ezek a kísérletek segítették a szakembereket a növény- és talajkutatásban, valamint a kontinentális talapat térképészeti felmérésében, a vizek szennyezettségének megállapításában. Az MKF-6 berendezéssel a Szovjet Űrkutatási Intézet egyik repülő laboratóriumának fedélzetén is dolgoztak. Az azonos tárgyról több színképtartományban szerzett ismeretek hasznosságát tehát mind elméletileg, mind gyakorlatilag alaposan átgondolták és kipróbálták.

Színképleltár kétezer tárgyról

A szovjet és az NDK-beli tudósok első kikötése az volt, amikor a Carl Zeissnek megadták a feladatot, hogy a kamera hat színképtartományban dolgozzon, és a feloldóképesség 20 méter legyen. E két szám — a 6 és a 20 — mögött hosszú kutatómunka, sok vita és kétely áll. Miért éppen 6 és nem 3 vagy 10?

Kétezer földi tárgy és alakulat fényképről megállapított színképekarakterisztikája, valóságos színképi leltározás adta meg a választ. A zöld erdő, egy fehér ház, egy sárga mező: mindezek csak a mi szubjektív színmeghatározásaink. Ahány űrrepülő eddig körülkeríngte a Földet, mindegyik másként írta le a világűr képét. Egy tudományos felvételek azonban tökéletesen pontosnak kell lennie. Milyen a

színképe ugyanannak a zöld erdőnek vagy sárga vetésnek: ehhez fontos tudnunk, hogy mit is nyújthat a felvétel, és mire vagyunk kíváncsiak. Ha a talajnedvességet akarjuk meghatározni, akkor a felvétel a vörösrőn innenhez közel felvett színképtartományban kell készíteni. Az SZTA Űrkutatási Intézetének laboratóriumában 2000 földi tárgyról csináltak „színképleltárt”. Ennek alapján adták ki az utasítást a tervezőknek, hogy a felvevőgéptől pontosan mit is követelnek: 6 tartományra van szükség ahhoz, hogy a Föld körüli pályáról készített felvételeket a legkülönbözőbb népegzdasági ágak szakemberei felhasználhassák.

Azt is fontos volt eldönteni, hogy milyen felbontóképességű legyen a kamera. A fényképezőgép-építési technika már olyan felbontóképességet is lehetővé tette, hogy a többszínűképtartományos felvételeken még a járókelők ruhájának részleteit is felismerhessék, de itt óriási gyakorlati nehézségek mutatkoznak. A gép csak kis helyet foglalhat el, nem fogyaszthat sok energiát, és könnyűnek is kell lennie, hiszen nem a Földön áll, hanem a világűrben használják. Az információ megszerzésére, áradására megnehezíti a képek kiértékelését.

Húsz méter bizonyult az optimális felbontási értéknek. Ilyen felbontással a képek csak csekély információ többletet adnak, és a követelményeket minden tekintetben kielégítik. A készülék lehetővé teszi, hogy a földi tárgyakról egyidejűleg készítsünk 6 felvételt, 6 színt, egymással összhangban álló, egymást kiegészítő színképtartományban.

Az egyszerre felvett képek értékeléséhez szükséges nagy pontosság megkívánja, hogy az egyes színképtartományokban felvett képek szigorúan egybevágóak legyenek. Ezt a felvételt a 6 okjektív optikai tengelyének tökéletes párhuzamosságával biztosították. A felvételek szinkronizálását oly módon oldották meg, hogy a hat zárt mechanikailag összekapcsolták. Az űrhajó relatív előrehaladásából adódó képeltérképek elkerülését a kamera képeltérképező-kompenzálóval biztosították.

A felvételek vezérlése a kompenzációs berendezését, és egy elektronikus vezérlőrendszer útján történik.

Éjjel a Tiszán

Vízszintes: 1. Gárdonyi Géza fenti című verséből idézünk egy szakaszt (az első sor, zárt betűk: J, T, H, A). 7. Mely személy? 10. Felfal. 12. Bájos. 14. Arok egyenmü betűi. 15. A felő végtag része. 17. Tüztés. 18. Hal betűi keverve. 20. A világ első szocialista államának megalapítója. 23. Gyógyhatású anyagok közös neve. 24. ...fárl. 27. A versidézet második sora (zárt betűk: D, U, F, R). 28. A malom alkatrésze. 29. Tetézó egyenmü betűi. 30. Leláztató. 31. Kicsi... de erős. 33. Olasz női név. 35. Tóni egyenmü betűi. 36. Szellemi munkahely. 37. Olasz származású Habsburg tábornok, hadát 1605-ben a hajdúeregek kiszorították az országból. 38. Kettős betű. 40. Idegen női név. 41. Közvetlen közelébe. 42. Időszámításunk előtt. 43. Szent rövidítése. 45. Többes számú megszólítás. 48. Diplomáciai Testület. 50. Tüzelőanyag. 51. A villamos áram feszültségének mértékegysége. 52. Az ókori perzsa és asszír császárok fejdíszje. 54. Annak a tulajdona. 55. Leccsapódó légkörű nedvesség. 57. Körút, röv. 59. Tova. 60. Dús lombosított növények. 62. Ferdén részűt. 64. Női nyakprém. 65. Növény része.

Függőleges: 1. A vas vegyjele. 2. NSZK-beli zeneszerző, karmester. 3. Elele részeként elitt. 4. Erdein kecses vadja. 5. Régen cs-nek ejtett betű. 6. Két névelő. 7. Elyütt. 8. Időnként egy-egy levelet koldozgat. 9. Rajzeszköz. 10. A törökkel vívott háborúk egyik jelentős csatája. 11. A versidézet harmadik sora (zárt betűk: C, S, G). 13. Magasabb fekvésű, meredek hely. 14. A versidézet negyedik sora

Kis történetek

Híres emberekről

Bár az újabb távcsöves és űrrakétás megfigyelések cáfolják az értelmes lények létezését, mégis Giovanni Schiaparelli olasz csillagászlól meg kell jegyeznünk, hogy ő volt az, aki 1877-ben a Marson sötét, vonalas képződményeket fedezett fel, amelyeket csatornáknak nevezett el.

A milánói obszervatórium későbbi igazgatója ifjú korában egy szicíliai faluban vendégeskedett. A fiatalon is buzgó tudós maga köré gyűjtötte a falucska lakóit, és előadást tartott nekik mindenféle csillagászati érdekességről, többek között a Holdról.

A tudományos ismeretterjesztés, különösen Szicíliaiban, akkor még nehezebb feladat volt, mint ma. A vallásos hiedelmekkel, babonákkal telített parasztsok szájátva hallgatták Schiaparelli csodálatos szavait, s bizony: erősen támaszkodtak azoknak hitellességében. Honnan tudhat ilyen dolgokat valaki? Vagy őket nézi olyan ostobáknak, hogy minden maszlagot bevesznek...?

— A Hold a Földtől ke-
reken 385 000 kilométerre
van — közölte éppen a csil-
lagász, amikor a falu bír-
ja — a sindaco — odatop-
pant elé.

— Megkövetem, szabad
nekem valamit kérdeznem?

Schiaparelli buzgalmát
megsarkantyúzza a bíró ér-
deklődése. Boldogan nógat-
ta:

— Már hogyme kérdez-
hetne! Csak kérdezzen bá-
ran!

A sindaco jelentős pilan-
tást vetett körben álló föld-
dijeire, aztán közvetlen kö-
zéből, félrehúzott szemmel
rásandított a tudósra:

— Meg tudná-e monda-
ni, uram, hogy milyen
messze van innen Novino?

— Novino? — csodálko-
zott Schiaparelli. — Ezt bi-
zony nem tudom. Sohasem
jártam még Novinóban.

— No látja! — emelte
meg hangját diadalmasan a
bíró. — Novino itt van töl-
lünk egy ugrásra, mégse
tudja, milyen messzi odáig,
mert ott még nem járt.

Holdon se járt, mégis a ha-
sunkba akarja beszélni,
hogy pontosan tudja, mi-
lyen messze van. Csakhogy
minket nem olyan könnyű
becsapni, tudós uram!

★
Századunk fordulójának
nagynevű csillagásza: Ca-
mille Flammarion főleg is-
meretterjesztő munkáival
szerzett rendkívüli népsze-
rűsöget. Hogy népszerűsítő
hajlama magánéletében
nem volt mindig eredmé-
nyes, azt a következő kirit-
vó példa illusztrálja.

Flammarion dolgozószó-
bájában füstölt a kályha.
kivhatta a kályhámestert,
de mielőtt az munkához
fogott volna, észrevette a
szoba sarkában álló üveg-
földgömböt.

— Már megbocsásson,
uram, az alkalmatlankodá-
sért — fordult Flammarion-
hoz a kályhás —, vala-
mit szeretnék kérdezni.

— Tessék!
— Azt tanultuk az isko-
lában, hogy a Föld saját
tengelye körül forog.

— Így van, barátom.
— Hát ezt én sehogy
sem értem. Már hogyan fo-
rogna a tengelye körül, mi-
kor nincs is neki tegelye.

Flammarion erre megfor-
gatta az üveg-földgömböt,
és rámutatott:

— Nos, látja, így Forog a
Föld is.

A kályhámester nem
volt könnyű ember.

— Ez a gömb forog,
hogyne forogna — hitet-
lenkedett — csakhogy egy
acélrúdtengely körül forog.
Különbözn meg se tudna
mozdulni.

A csillagász erre lehúzta
a földgömböt a tengelyéről,
feldobta a levegőbe, olyan
ravasz pörgetéssel, hogy az
üveglöbusz forogni kez-
dett a levegőben. Flam-
marion úgy képzelte, hogy
a visszaeső gömböt elkapja,
ám ez nem sikerült, s a
glóbusz a padlóra zuhant és
ezernyi apró szilánkra tört.

— Mit mondtam! — ki-
áltott fel kevélyen a kály-
hás. — Ha tengely nélkül
forogna a Föld, már rég
beleesett volna a semmibe.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
10				11		12		13	
14		15		16		17			
18	19		20	21		22		23	
24		25				26			
27	CS			28				29	
30	GY	31		32		33		34	35
	36					37			
38	39		40			41		42	
43		44		45		46		47	48
				49				50	
	51			52		53		54	
55				56		57		58	59
60				61		62		63	
64								65	

(zárt betűk: E, O, K, Á). 16. Súlyban növekszik. 42. Citátum. Költő, író, műfordító (Antal). 44. Festő, a nagybányai iskola 19. Francia területmérték. 21. egyik alapítója (János). 46. Tas betűi, keverve. 47. Lásd a 6. sz. dagok” c. regényének egyik alakja). 22. A nitrogén és az argon vegyjele. 25. Tó Finnország fővárosa. 26. Bolívia megalapítója. 28. Oda a tetejére (két szó). 34. Pajtás, barát (névelővel). 37. Robbantó töltetű szerkezet. 39. Verset mondó. 41. tember 30.

Miért kevés a takarmány?

Előjáróban néhány számadat. Magyarországon évente körülbelül 15–16 millió tonna tömegtakarmányt és csaknem 10 millió tonna abrak-takarmányt használnak fel az állattenyésztéssel foglalkozó gazdaságok — 45 milliárd forint értékűt, a mezőgazdasági termelés anyagfelhasználásának a felét. Egymillió hektár szántón termesztünk tömegtakarmány növényeket, 1,3 milliárd hektár a gyepterület. Milliárd forintok, milliárd hektárok — s mindehhez meg egy tényező: a mezőgazdasági exportban az egyik főszerep az élőállat- és a feldolgozott hústermék-kivitel.

Ugyanakkor, az ágazat talán legelmaradottabb területe a takarmánynövény-termesztés, betakarítás, feldolgozás, tartósítás.

Műtrágya nélkül

Egy elgondolkodtató tény: a szemeskukorica-termesztés már a nemzetközi élvonalba tartozik, a silókukorica hektárkénti termésátlaga ugyanakkor csak 170–180 mázsa, kevesebb, mint amennyit gazdaságaink 1960-ban elérték.

A mezőgazdasági üzemek többségében a silókukorica-termesztést sokadrangú kérdésként kezelik — sem a terület kiválasztása, sem a tápanyagellátás, sem a vetésidő nem kedvez túlzottan a fontos növénynek. Tetézi a gondokat, hogy a vetőmag általában gyenge minőségű és hogy a gazdaságok az indokoltán sokkal kevesebb műtrágyát, növényvédőt szert alkalmaznak a silókukoricával bevetett területen. (Területegységenként 180–190 kilogramm vegyes műtrágyát szoktak csak a táblákra, a szemes kukoricánál használt mennyiség, alig 40 százalékat. Sőt. Egy nemrégiben végzett vizsgálat adatai szerint a magyarországi vetésterület 20 százalékán egyáltalán nem használtak 1978-ban műtrágyát.)

Ugyanígy „takarékoskodnak” a növényvédő szerekkel is: vegyszeres gyomirtást a vetésterület alig több mint felén végeztek. A mezőgazdasági üzemek jelentős része a silókukorica-táblák öntözését sem oldotta meg, s a termésérés során elkövetett mulasztásokat tetézve a betakarításnál, tartósításnál is hibák sorát követte, követi el.

A másik fontos takarmánynövény, a lucernánál sem sokkal jobb a helyzet. A hetvenes évek elejéig elért hektárkénti huzamnövekedés jelentős volt ugyanis, a fejlődés azonban megtorpant — ma a

terméshozamok jócskán elmaradnak a nemzetközi átlagtól. Az élvonalba tartozó állami gazdaságaink is 10–12 százalékkal kevesebbet takarítanak be egy hektárról, mint például a francia gazdaságok. Akad azonban olyan termelőszövetkezet is, ahol a gyenge magyarországi átlagnál 20–30 százalékkal kisebb terméseredményeket érnek el.

„Kevés a lucerna, a jelenleginél többre volna szükség...” — mondják az állattenyésztők, s tökéletesen igazuk van. A megoldás azonban — ellentétben jó néhány szakember véleményével — nem a vetésterület növelése, hanem a jobb tápanyag-gazdálkodás, növényvédelem, a szakszerű betakarítás, tartósítás és tárolás.

Szemléletváltozás

Nemrégiben Szarvason két-napos vándorgyűlést tartottak a magyarországi takarmány-termesztés helyéről. Kovács István, a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium főosztályvezetője bevezető előadásában külön hangsúlyt szánt arról: tömegtakarmány-termesztésünk és az állattenyésztés igényeink között egyre nagyobb az ellentmondás. (A hárommillió tonna igényelt keményítőérték helyett 2,5 millió tonnát tudnak a hazai üzemek előállítani — elsősorban a szakszerűtlen tárolás mintegy húszszázaléknyi vesztesége miatt.) Az állattenyésztés „energiaigényét” a jelenlegi mennyiségű és minőségű tömegtakarmányokkal nem lehet kielégíteni, s ezért a kiválasztásnál 25–30 százalékkal több, drága — nem kiszért importból származó — abrak-takarmányt kénytelenek az üzemek felhasználni. Ez természetesen meghatározza az állattenyésztés gazdaságosságát, s nagy mértékben befolyásolja az export lehetőségeit is.

Az MSZMP Központi Bizottsága márciusban határozatot hozott, mely szerint: „A szarvasmarha-tenyésztést és a juhászatot a jó minőségű, olcsó tömegtakarmányokra, a gyepterület hasznosítására, a melléktermékek felhasználására kell alapozni...” Ehhez azonban nem holnap, hanem már ma változtatni kell a takarmánytermesztő gazdaságok szemléletmódján; el kell érniük, hogy a kiválasztás irányba tereljék a silókukoricát, lucernát termesztő, a rét- és legelőgazdálkodással foglalkozó, a különböző melléktermékek hasznosítására berendezkedett üzemek érdekeltiségét.

Munkáslakások átadása Kőbányán

Kőbányán a Zágrábi úton épülő munkáslakótelepen tető alá került az első ház, s 256 család birtokba is vehette új otthonát. A 10 emeletes panel-épület lakásainak tulajdonosait a kulcsátadás alkalmával a kerület a beruházó ÖTP és a kivitelező 43-as Építőipari Vállalat vezetői köszöntötték.

A X. kerületi tanács elnöke elmondta, hogy az egykori „földszintes világ” helyén a főváros eddig legnagyobb munkáslakótelepe épül. A kerületi pártbizottság és tanács kezdeményezése nyomán, közreműködésével, 30 nagyvállalat, s az Országos Takarékpénztár összefogásának eredményeként a Zágrábi út, Somos köz, Balkán utca és Bihari út által határolt telepen 960 lakás épül, például gyorsasággal. A régi kolónia nyirkos, salétromos falait elbontva. 1976-ban kezdtek hozzá az alapozáshoz a 43-asok, s ígérik — Balázs György vezérigazgató jelentése —, még az idén átadják az újabb három épületet, az utolsó lakást is.

Az 1973-ban kezdődött munkáslakás-építési akció keretében eddig csaknem 32 ezer

öröklakásba költözhettek be a nagyüzemek munkásai Budapesten és a legjelentősebb ipari településeken. A több szintes teletszert magánlakóház-építéshez az üzemek által kijelölt munkáscsaládoknak, az ÖTP nagy összegű hitelt folyósít, s kölcsönrel segítik az otthonteremtést a munkaadó vállalatok. Ezt a legkedvezőbbben megállapított egyéb pénzügyi feltételek teszik lehetővé, hogy a munkában nem fizetnek többet előtörlesztésként, mint a tanácsai értékesítésű lakásba költözőknek fizetendő használatbavételi díj. A fővárosban az állami vállalatok munkásai számára épített lakások száma hamarosan eléri a hatzretet.

A Gyapjú felvásárlása Szabolcs-Szatmár megyében is befejeződött. A múlt évi ug-rásszerű emelkedés után az idén is növekedett a felvásárolt mennyiség. A tavalyi 109 vagonnal szemben 114 vagon gyapjút adtak át a juhtenyésztő gazdaságok a Gyapjú- és Textilanyag Forgalmi Vállalatnak.

Tanácskozások a levegő tisztaságáról

A levegő tisztaságának védelméről tanácskoztak a szakemberek a Technika Házában, az Energiagazdálkodási Tudományos Egyesület és az Építészeti és Városfejlesztési Minisztérium által megrendezett IV. magyar levegőtisztaságvédelmi konferencián.

A szakemberek országwide végeznek méréseket a levegő szennyezettségének megállapítására. Budapesten folyamatos adatnyilvántartást vezetnek a levegő minőségéről a város több pontján felállított műszerek segítségével. Komárom megyében pedig most építik ki automatikus levegőminőség-vizsgáló rendszert.

Gyárainkban terjednek a választó berendezések: évente korszerű tisztító és szűrő-leválasztó berendezések: évente csaknem 200 millió forintot használnak fel e célra az országos levegőtisztaságvédelmi alaphoz. Több helyen, például az özi rekonstrukció során számottevően csökkentették a szennyező anyagok kibocsátását. A Balaton környéki iparvállalatok szintén sokat tesznek környezetük védelméért.

Környezetvédelmi beruházások folynak többek között a Borsodi Héőerműben, a Belpátfalvai Cementgyárban és a kohó- és gépipari vállalatok zömében. A védőberendezések szélesebb körű alkalmazását azonban megnehezíti a hazai ipari háttér kialakulatlansága. Olcsóbb eljárások, eszközök fejlesztésén kell munkálkodni a jövőben, hogy azok az üzemek is megszervezhessék védelmüket, amelyek külföldről nem tudják beszerezni a drága felszereléseket.

Mind nagyobb figyelmet kell szentelnünk az emberi hanyagságból fakadó károk megszüntetésére. Mindenekelőtt a felvilágosító és oktató munkát kell javítani, hiszen számtalanszor előfordul, hogy a védőberendezéseket nem szakszerűen kezelik, az építők nem törekednek a pormentes munkavégzésre, az autósok rosszul állítják be motorjait, hogy csupán néhány jellemző példát említsünk. Mind szélesebb társadalmi összefogás szükséges ahhoz, hogy tiszta, egészséges levegőt szivhassunk.

Gyorsvasút lesz Békásmegyérig

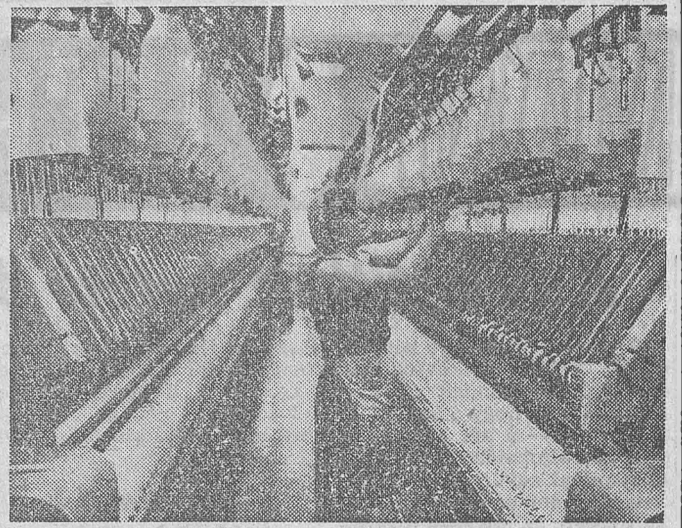
A metróvonalakhoz szorosan kapcsolódóknak a peremvasutak, azaz a HEV-járatok. Ahhoz, hogy gyors és kényelmes utazásunk biztosítva legyen, a peremvasutakat korszerűsíteni kell. A szentendrei vonalon a 11-es számú főközlekedési út felújításával egy időben átépítik a HEV vonalát is.

Az óbudai Szeszgyártó a Római fürdő állomásig három kilométeres szakaszon a nyomvonalat kisméretűben megváltoztatják. Átépítik a vágányokat és a felső vezetékeket. Új állomásépületek, gyalogos-aluljárók épültek. Jelenleg az utazóközönségnek sok kellemetlenséget okozó munkák befejezésével a Batthyány tértől Békásmegyérig az új pályán 80 kilométeres sebességgel haladhatnak majd a gyorsvasút szerelvényei. Ahhoz, hogy megfelelő biztonságban és kényelemben utazhassunk, megbízható biztosítóberendezéseket szerelnek fel, és új HEV-szerelvényeket vásárolnak az NDK-ból.

1981-ben már hárompercenként induló gyorsvasút közlekedik a Batthyány tér és a hatalmas, új békásmegyéri lakótelep között.

A fügekén, Pécs mediterrán gyümölcskülönlegességének sem kedvezett az időjárás, ezért egy hónappal később ért be a szokottnál. Más években augusztus elején, sőt, olykor már július végén megédesedik a füge, az idén — azonban csak most szinesedik a pécsi kertekben, udvarokban, szőlőkben.

JOBB GÉPKIHASZNÁLÁS RÉVÉN KIVÁLÓ EREDMÉNY

A Magyar Posztógyár dunaiújvárosi üzeme országosan is kiemelkedő eredményeket ért el a gépek kihasználásában. A vállalatot csaknem teljesen ez a gyár látja el fonallal

Megkezdődött a cukorgyártás

Az országban elsőként megkezdte a cukorrépa feldolgozását a Kaposvári Cukorgyár és pontos ütemterv szerint a következő napokban, hetekben a többi is megkezdte a cukorgyártást. A Cukoripari Vállalatok Trösztjének a tájékoztatója szerint munkához látott a Mátavidéki Cukorgyárak selypi üzeme, majd Hatvanban és Szolmonon is megkezdte a gyártást. Ezt követően az ercsi, a szerencsi, az ácsi, a mezőhegyesi és a sarkadi gyár, a hónap közepén pedig az Alföldről átszállított répával a sárvári és a petőházi gyár kezdte meg a répa feldolgozását.

Az idén a mezőgazdasági üzemek 122 220 hektáron termeltek cukorrépat. Az előzetes becslések szerint, ha kedvez az időjárás, 4,3 millió tonna körül alakul az idén a cukorrépa termés. Ez pedig azt jelenti, hogy a napi 31 ezer tonnás feldolgozókapacitást figyelembe véve, az idén is mintegy 140 napig tart, tehát nagyon hosszúra nyúlik a gyártási idő. Ezért is szükséges a korai kezdés a gyárakban, bár a répa még nem teljesen érett. A mi körülményeink között ugyanis szeptember végén kellene kezdeni a cukorgyártást. Erre azonban

csak akkor lesz lehetőség, ha elkészül és teljes kapacitással dolgozni fog az új kabai cukorgyár.

Ilyen helyzetben különösen fontos tehát a cukorgyárak és a mezőgazdasági üzemek pontos, összehangolt munkája, hogy az adott körülmények között a maximális mennyiségű cukrot nyerhessék ki a répából. Ezért az írásban állapotok meg a termelőkkel, hogy mikor milyen mennyiségű répat szednek fel és szállítanak be feldolgozásra. A gazdaságok először azokról a táblákról takarítják be a termést, ahol nagyobb a répa cukortartalma és a cukorrépa helyére özi kalászt szándékoznak vetni.

Az átvételi megállapodásokban azt is rögzítették, hogy a gyárakban az idény kezdete kor mintegy négy napos, szeptember végén öt-hatnapos, majd az időjárás lehűléséhez igazodva, október közepére kilencnapos repakészlet legyen. A betakarítógépek kapacitása naponta mintegy 150 ezer tonna répa felszedését teszi lehetővé, megvan tehát annak a feltétele, hogy október közepétől november közepéig, amikor már teljes erővel hozzáláthatnak a répa betakarításához, végezzenek ezzel a fontos munkával.

Tanácskozás a mezőgazdaság őszi teendőiről

A mezőgazdaság nagy őszi feladatait, a nyári gabonabetakarításhoz hasonló szervezéssel kell végrehajtani — hangsúlyozták a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium által a tisztaföldvári Lenin Tsz-ben rendezett országos tanácskozáson. A tanács, vállalati vezetők eszmecserején Romány Pál mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter elnökletével értékelték a gabonatermelés idei eredményeit és körvonalazták a legfontosabb őszi tennivalókat. Soós Gábor mezőgazdasági és élelmiszerügyi államtitkár vitaindító előadásában hangsúlyozta, hogy az őszi munkák még az idei tél: kívül nehez aratásnál sem jelentenek kisebb gondot.

Az őszi munkákat a szokottnál rövidebb idő alatt kell elvégezni. Meg kell oldani többek között 5,6 millió hektár talajának előkészítését őszi és tavaszi vetésre; el kell vetni 1,3 millió hektár őszi kalászt, s mindezek mellett nem kevesebb, mint húszmillió tonna termést kell betakarítani. A torlóó őszi feladatok elvégzéséhez az eddigienél is nagyobb szervezethez van szükség.

A tanácskozás második részében Kovács Imre mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszterhelyettes ismertette a népgazdaság jelenlegi helyzetét és a mezőgazdaság 1979 évi feladatait.

Nagy erejű vízbetörés a tatabányai 15/b aknában

Bezárják a Tatabányai Szénbányák Nyugat—II. bányáüzeme 15/b aknáját, ahol vízbetörés bénította meg a munkát. A dél-keleti bányamező 25-ös számú frontfejlesztése percenként három köbméter víz tört be, majd mennyisége rövid időn belül elérte a percnkénti 50 köbmétert. Miután a karsztvízaradatot nem tudták megfékezni a bánya vízmentesítő berendezései, pöntekre virradóra elrendelték a bánya kiürítését. A vízbetörés következtében személyi sérülés nem történt.

Még az éjszakai órákban megkezdtek az értékes berendezések felszínre szállítását. A bánya térségeit rendkívül nagy mennyiségű víz uralja és mű-

szakilag megoldhatatlan a karsztvíz feltartóztatása. Ezért a Tatabányai Szénbányák vezetői úgy döntöttek, hogy feladják, bezárják a bányát. Az üzem csaknem 400 dolgozója a következő napokban a vállalat más bányáiban kap munkát.

A 15/b aknai vízbetörés erősen érinti a tatabányai vállalatot. 1955-ben kezdtek meg itt a termelést, s azóta több mint 5 millió tonna jó minőségű barnaszén fejtek, bár az akna szénvagyona már kimerülőben volt, még most is naponta 700–900 tonna szenet küldött felszínre. Ez adta az egész vállalat termelésének 10 százalékát. A 15/b akna bezárását eredetileg 1981-re tervezték.

HÍREK

Két aranyérmét kapott a magyar ipar Plovdivban

Kiosztották a 34. plovdivi nemzetközi vásár 122 aranyérmét: 76 a házigazdáknak, 46 pedig a külföldi kiállítóknak jutott. A magyar termékek közül kettő is részesült a rangos kitüntetésben: az Ikarus 256 típusú luxus kivitelű légkondicionált távolsági autóbusz és a Tungra-par 38 típusjelű lámpa. A Mogürt jelen levő képviselőivel folytatott tárgyalásokon — melyeken egyébként 3 millió rubel értékű szerződés aláírására is sor kerül majd — elsősorban magyar alkatrészek szállításáról folytattak megbeszéléseket. Nemcsak az aranyérmes típusból, az Ikarus Bulgáriában már ismert autóbuszaiból is a tervezetnél többet kérik a bolgár partnerek.

A másik aranyérmes termékünk a Tungra-par 38 típusú préselt üvegbúra reflektorlámpa, az idén fejlesztették ki az Egyesült Izzó szakemberei. A lámpa szört- és pontfényt egyaránt adhat, s a legmostohább természeti körülmények között is üzemeltethető.

Paradicsomfeldolgozó géptörténet gyárt a Láng Gépgyártó szövet megrendelésre. Ezekből az élelmiszeripari berendezésekből mind nagyobb tételeben exportálnak a Szovjetunióon kívül Romániába és a Közel-Keletre.

Mezőgazdasági technika '78. Huszonkét ország csaknem 300 cége mutatja be korszerű mezőgazdasági gépeit, berendezéseit és műszereit a Mezőgazdasági technika '78 néven Moszkvában megnyíló nemzetközi kiállításon.

Újfejlesztés a sertésbőrfejlesztési technológiát alkalmasnak a Zala megyei Állatforgalmi és Húsipari Vállalatnál. A Zalához zalaegerszegi központi telephelyen egy év alatt 50 ezer sertést fejtenek az új technológia szerint, majd fokozatosan a Húsipari Tröszt valamennyi vállalatánál bevezetik az eljárást.

A szabadkai közös magyar-jugoszláv határállomás építésének ügyéről tárgyalta a Vajdasági Tartományi Végrehajtó Tanács (kormány). Az 1972-ben aláírt magyar-jugoszláv kormányközi megállapodás alapján három közös határállomás létesül a két ország között: a gyékényesi és a murakeresztúri magyar, a szabadkai jugoszláv területen. A gyékényesi állomást már évekkor elzárta felavatták, a murakeresztúri 1980-ra készül el. A program szerint elkor kell átadni a szabadkai pályaudvart is, amely az előzetes terv szerint 20 sínpáros és ötperonos lesz.

Az első félév beruházási mérlege eredményesebb a korábbinál, állapították meg a miskolci városi tanács vb-ülésén. Az idén épülő 2000 lakásból csaknem 1200 műszaki átadása már megtörtént. Az avasi új városrészben átadtak egy húsztantermes iskolát. A vita során a testület tagjai felhívták a figyelmet az előkészítések meggyorsítására, valamint az útkorszerűsítések és -javítások fokozására.

Eger vízellátása — a gondos és szakszerű fejlesztés eredményeként — biztosított, mondták el a városi tanács ülésén. A város vízellátásának jövője szempontjából biztató, hogy az észak vízmű víztermelési kapacitása tovább növelhető. Bejelentették, hogy a város déli részén is megkezdtek a kutatásokat egy új vízmű létesítéséhez.

HÍRADÓ
SAJTÓSZEMLE
Szerkesztő:
a szerkesztő bizottság
1054 Budapest
V. Steindl utca 8.
Kiadja:
az Igazságügyi Minisztérium
Év Országos Parancsnoksága
78-3762. Szilka Lapnyomda
Budapest